

MUSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoglu Gündəlik qəzet 22 noyabr 2018-ci il Cümə axşamı № 249 (7138) Qiyməti 60 qəpik

Xəbər

Arvadından boşanan kişi özünü darvazadan asdı

yazısı sah.2-də

Gündəm

"Azərbaycan-Belarus birgə bəyannaməsi Ermənistana tərs sillədir" - ekspert

İşgalçi ölkə Bakı ilə Minsk arasında əldə olunan anlaşmalardan ciddi narahatdır

yazısı sah.11-də

TANAP və TAP birləşdirildi

yazısı sah.5-də

Aktyorla direktorunun davasına DİN, nazir və ekspertlər münasibət bildirdi

yazısı sah.6-da

REAL-la AXCP arasında dava yenidən qızışdı

yazısı sah.3-də

ABŞ-in bir addımlığındakı despotik rejimlər

yazısı sah.4-də

Yeni vergi sistemi - çeki qaytar, ƏDV-nin bir qismini geri al...

yazısı sah.7-də

Hüquq müdafiəcisindən Qərb institutlarına ittihamlar

yazısı sah.4-də

Azərbaycanda kimlərin kredit borcları silinə bilər - ekspert rəyi

yazısı sah.10-da

Səudiyyə şahzadəsi Qaşiqçı cinayətinin altından çıxdı...

yazısı sah.9-da

Bakının kirayə bazارında böyük bahalaşma

yazısı sah.10-da

Alımlar xərçəng hüceyrələrini məhv edən virus hazırlayıb

yazısı sah.14-da

İŞGALÇI ORDUDA ANARXİYA - PAŞİNYANIN OĞLU YEMƏK TAPMIR, ATASI İSA...

Ermənistanın baş nazir əvəzi şokda; Moskvadan isə daha bir xəbərdarlıq gəldi; "İrəvan bizə şərt diktə edə bilməz, Paşinyanın söylədikləri boşunadır..."

yazısı sah.8-də

Bakı Nəqliyyat Agentliyinin sedr müaviniinə qarşı korrupsiya ittihamları

Elçin Mustafayevin şirkəti 150 fəhlənin pulunu ödəmir; "Econ"da böyük nağdlaşdırma cinayətləri; iş icraçısı ilginc faktlar açıqladı

yazısı sah.3-də

Fərəc Quliyev:
"Məhkəmə qərarı yoxdursa, mülkə toxunmaq olmaz"

yazısı sah.4-də

Nazir Ceyhun Bayramov:
"Tələbələrə təhsil kreditlərinin verilməsi barədə müzakirələr davam edir"

yazısı sah.5-də

Nüsrət Qasımov:
"Gəncədəki partlayış təxribat ola bilməz"

yazısı sah.13-də

22 noyabr 2018

Baki Nəqliyyat Agentliyinin sədr müavini Elçin Mustafayevin adı qarışan böyük korrupsiya skandalı ortaya çıxb. Belə ki, öten il Bakı şəhərinin inzibati ərazisində piyada səkiləri və eynisəviyyəli piyada kecidlərində pandusların təşkili işləri üçün tender keçirilib. Tenderin qalibi Elçin Mustafayevin faktiki sahibi olduğu "Econ" şirkəti olub. Həmin işlər görərə. Dövlət büdcəsinən 2 milyondan artıq vəsait bu məqsədə sərf olunub, amma iş icraçısı Riccat Arif oğlu Şeyxəliyev pulu bu günə qədər verilməyib.

"Yeni Müsavat"a üz tutan iş icraçısı deyib ki, Elçin Mustafayev müxtəlif şəxslərin arxasında gizlənməklə onun pulunu ödəməkdən yayınır: "Econ" şirkətindən devət aldim. Şirkət Nazirlər Kabinetinə yanında Bakı Nəqliyyat Agentliyi tərəfindən "Lot.1" üzrə - Bakı şəhərinin inzibati ərazisində piyada səkiləri və eynisəviyyəli piyada kecidlərində pandusların təşkili işlərinin satınalması məqsədilə keçirilmiş açıq tenderin qalibi çıxmışdır. Tender komissiyasının 14 noyabr 2017-ci il tarixli protokoluna əsasən "Econ" MMC qalib elan edilmiş və həmin təşkilatla 29 noyabr 2017-ci il tarixdə müvafiq satınalma müqaviləsi bağlanıb. Mən sonradan bildim ki, "Econ" Bakı Nəqliyyat Agentliyinə yad bir şirkət deyil. "Econ"un faktiki sahibi Bakı Nəqliyyat Agentliyinin sədr müavini Elçin Mustafayevdir. Tendersiz de Elçin Mustafayevin şirkəti həmin işi gördürə bilərdilər. Məni işe devət edəndə dedilər ki, piyada səkiləri və eynisəviyyəli piyada kecidlərində pandusların təşkili işlərini görəcəyik və hər kvadrat metr işə görə 60 manat zəhmət haqqı alacaqıq".

Bakıda pandusların altına qoyulmalı betonu, armaturu, dəmir toru "yeyiblər"

Onun sözlərinə görə, "Econ" şirkətinin icraçı direktoru Nəcəf Sadıqovdur. Şirkətin əsl sahibi isə Elçin Rəvayət oğlu Mustafayevdir: "Mustafayev Bakı Nəqliyyat Agentliyində sədr müavinidir. İşlər de Bakı Nəqliyyat Agentliyinin sifarişi ilə "Econ" tərəfindən görülürdü. Mən iş icraçısı olaraq işə başladım. Onlarla usta, fəhle devət edib tikintini apardıq. Ümumilikdə 150-ye yaxın işçimiz olub. Tinkinti normalarına görə pandusların altına beton qatı tökülməli, armaturlar toxunmali, dəmir torlar qoyulmalı idi. Amma biz işə başlayanda dedilər pliteleri ele torpağın üstündənə yere düzün. Sifarişçi onlardır, təchizat da onlarla olduğundan biz iş icraçısı olaraq sifarişi deyilən qayda da yerinə yetirməli idik. Belə də etdiq. Dəfələrlə iradımı bildirdim, dedim ki, bu cür dəşənmədən az sonra piyada kecidləri, panduslar dağılıb sıradan çıxacaq. Dedilər ki, siz işinizi görün, narahat ol-

mayın. Bu gün kim gedib həmin plitelerdən birini qaldırsa, görəcək ki, plitelerin altında ne beton var, ne də betonun içinde dəmir tor. Nəcəf Sadıqov, Fərid adlı təchizat şöbəsinin müdürü deyir ki, işləni biz dediyimiz qaydada görün, pulunuz alın, qalan işlər bizlərdir. Yeni dövlətə verdikləri hesabatlarda yazılara ki, pandusların və piyada kecidlərinin altına armatur, dəmir tor qoyulub, beton tö-

192 min manata qədər borc qalıb. Ona görə də işi dayandırıq. Elçin Mustafayevin bibisi oğlu Mətin o günlərdə bizimlə hər gün temasda olurdu. Bizi inandırırdı ki, heç nədən narahat olmayıb, pulunuz qəpiyinə qədər ödənəcək. İşi dayandırandan sonra Elçin Mustafayevin bibisi oğlu Mətin də yoxa çıxdı. Nəcəf Sadıqov da dedi ki, biz səni tanırıq. Halbuki bu işləri biz çox böyük əziyyətlə görmüşük. Ustalar və fəhlə-

ziliğa geldik ki, 150 min manat ödəyirlər, məsələ bitir. Gecə saat 1-e qədər məni orada gözletdilər, sonra da pulu vermədilər. Ardından Elçin Mustafayev bizi qorxutmaq üçün da-ha bir oyur quydı. Bakı Şəhər Prokurorluğununa çağırıldılar. Köməkçi İlqar Məmmədova da baş verənləri anlatdım. Elçin Mustafayev yalandan demişdi ki, guya onu təhdid etməklə pul tələb edirik. Əlimdə olan və 7 diskə zorla sığışan Elçin Mus-

Bakı Nəqliyyat Agentliyinin sədr müavininə qarşı korupsiya ittihamları

Elçin Mustafayevin şirkəti 150 fəhlənin pulunu ödəmir; "Econ"da böyük nağdlaşdırma cinayətləri; iş icraçısı ilginc faktlar açıqladı

Külüb. Faktiki isə bunların heç biri olmayıb".

İş icraçısı deyir ki, onlar asfalt qatını çıxarıb, meydana çıxan zibili yığıb atıb, qranit səki daşlarını söküb-kəsib yeri oturdublar: "Bundan sonra qum qatı serildi, qranit döşənirdi və sarı keramik pliteler girişlərə qoyulurdu. Bu işlərin görülməsinə görə bize hər kvadrata görə 60 manat verilməli idi. Bakının Nəsimi, Yəsəmal və Nizami rayonlarında qeyd olunan işləri gördük. Bize görülen işləre görə ümumiyyətde 54 min manat pul veriblər. Həmin pulun 13 min manatını hesaba köçürüblər. Yəni dövlətdən aldıqları pulu nağdlaşdırırlar. Mən dəfələrlə gördüğümüz işin müqabilində verilməli pulların ödənməsini istədim, amma ala bilmədim".

R.Şeyxəliyev pulların Bakının mərkəzində necə nağdlaşdırılmasına da şahidlilik edib: " "Econ"da maliyyə və təchizat işlərinə baxan Fərid müəllim bank filialında pulu nağdlaşdırırı, bize çatacaq pulun cüzi hissəsini ödəyirdi. Hər dəfə deyirdilər ki, bu gün, sabah pulunuz ödənəcək. Beləcə, bize 3 min 800 kvadrat metrlik pandus və piyada kecidiləri, panduslar dağılıb sıradan çıxacaq. Dedilər ki, 54 min manat ödəyiblər,

lər əziyyət cəkiblər və haqlarını ala bilmirlər".

"Atasının evinin təkcə qapısını 45 min avroya alıb"

İş icraçısı Elçin Mustafayevin onların əziyyətə qazandığı pulların hesabına özünə və yanına bahalı bəxşisi etdiyi açıqlayıb: "Həmin pulları ələ keçirib özlerinə malikanələr tikir, bahalı maşınlar alırlar. Elçin Mustafayev atasının "Həzi Aslanov" metrosu yaxınlığında, "Asiman" şadlıq sarayının yanında yerləşən evinin təkcə qapısını 45 min avroya alıb. Bundan başqa, Elçin Mustafayev İmislidə böyük bir ərazi alıb, orada modern tipli ferma tikmək istəyir. Bizim əziyyətin qarşılığını vermir və belə bir işlər görür. Biz pulumuza tələb edirik, o da dövlət orqanlarına yalan məlumatlar verir. Məsələn, Dövlət Tehlükəsizlik Xidmetinə yalan məlumat vermişdi bizim barəmizdə. Dəvət etdi, getdi, vəziyyəti izah etdi. Sağ olsunlar, görədilər ki, Elçin Mustafayev yalan məlumat verib, haqlı tərəfə bizi, dedilər ki, gedin, haqqını tələb edin. Bundan sonra Nəcəf Sadıqov zəng elədi, dedi ki, gəl oturaq hesablama aparıb pulunu ödəyək. Getdiq metronun Nərimanov stan-

siyası yaxınlığında oturduq, ra-

tayevlə, Nicat Sadıqovla, Fəridlə, Mətinlə aramızdakı səs yazıları, 400 vərəq vatsap yazışmalarını da təqdim etdim. Bundan sonra İlqar Məmmədov da dedi ki, get, haqqını tələb ele. Həmin ərefədə mən Daxili İşlər Nazirliyinə də müraciət etmişdim. Məsələnin araşdırılması Mütəşəkkil Cina-yetkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinə tapşırılmışdı. Ora da araşdırma ilə bağlı dəvət olunduq. Nəcəf Sadıqov da gəlmədi. Məsələni aydınlaşdırılar, Nəcəf Sadıqov boynuna aldı ki, bize iş gördürüb pulu ödəməyiblər. Pulun verilməməsini belə izah etdi ki, guya görülən işə görə ölçülər düz hesab edilməyib. Bizim hesabla 192 min manat ödənməli idi. Müstəntiq bize 4 gün vaxt verdi, dedib ölçmə aparmağımızı tapşırı. Belə də etdiq. Görülən işə görə 180 min manat pul ödənməli olduğu üzə çıxdı. Lakin həmin məbləği bu günə qədər de bize ödəməyiblər".

Şikayətçi səs yazılarını, vatsap yazışmalarını və digər faktları da redaksiyamıza təqdim edəcəyini deyib.

Yazida adı hallanan hər keşi dinləməyə, mövqeyini dərc etməye hazırlıq.

□ E.HÜSEYNOV,
"Yeni Müsavat"

REAL-la AXCP arasında dava yenidən qızışdı

Natiq Cəfərli: "Siyasəti qorxulu bir sənət, iş, həbslər, təqiblər kimi təqdim etməyi artıq 25 ildir görürük"

AXCP və REAL arasında dava yenidən qızışır. Buna səbəb AXCP sədri Əli Kərimlinin sənəb günü saxlanılıb, iki gündən sonra azadlığı buraxılması və bununla bağlı REAL-in sərgiləndiyi mövqedir. Cəbhəçilər iddia edirlər ki, REAL AXCP sədri həbs edilərkən onu gözlənildiyi kimi müdafiə etməyib.

Sosial şəbəkələrdə açılan müzakirələrdə REAL rəhbəri İlqar Məmmədov həbsdə olarkən Ə.Kərimlinin sona qədər onu müdafiə etdiyi bildirilir.

AXCP-ye ittihamlardan biri də budur ki, Əli Kərimli məqsədli şəkildə belə şou düzəldib və bununla gündəmə gelib.

Bu məsələlərlə bağlı REAL-in icraçı katibi Natiq Cəfərli ilə əlaqə saxlaşdırıq. Partiya funksioneri "Yeni Müsavat" a açıqlamasında dedi ki, İlqar Məmmədov Əli Kərimlinin saxlanılması ilə bağlı sosial şəbəkələrdə öz fikirlərini bildirib: "Bunun doğru olmadığını qeyd etdi. Eyni zamanda bunun Azərbaycan üçün beynəlxalq aləmdə, o cümlədən Avropa Birliyi və Şurası ilə danışılarda müəyyən problemlər yaradı bilaçayı ilə bağlı mövqeyini sərgilədi. Əli bəy İlqar Məmmədov həbs edilərkən onu müdafiə etmişdi. Biz bunu danımızı. Buna görə dəfələr təşkük bildirməmişdik. Amma onu da bildirim ki, İlqarın məhkəməsi başlayandan bir il sonra Əli Kərimli onun məhkəməsində iştirak etdi. REAL-in rəsmilərinin hər biri Əli Kərimlinin saxlanılması ilə bağlı öz mövqeyini bildirib. Partiya olaraq bəyanat verməməyimizin səbəbi iqtisadi terminə desək, bəyanatın devalvasiyyaya uğramasıdır. Çünkü bəyanatın arxasında hər hansı bir hərəketlilik yoxdur, bəyanat sözünün anlayışı ciddi mənada gözən düşüb. Bu baxımdan bəyanat verməyə lüzum görəmədik. AXCP üzvləri tərəfindən səsləndirilən ittihamların heç bir əsası yoxdur. Burada heç bir problem görmürəm".

N.Cəfəri AXCP sədrinin həbsin nəyə və kimə lazımdı olduğunu barədə gedən müzakirələrə bu cür izah verdi: "Bu həbs kimə və nəyə lazımdı? Açıçı, bununla bağlı müxtəlif fikirlərin dolaşdırığının mən də şahidiyim. Əslində REAL olaraq biz ölkədə ciddi bir platforma, təşəbbüsə çıxış etdik. Azərbaycan Konstitusiyasının müvafiq maddəsinə uyğun olaraq qanun layihələri təklifləri hazırlanıb parlamentin müzakirəsinə təqdim etməyə düşündük. Bununla bağlı ilkin açıqlamalarımız da oldu. Artıq bununla bağlı 40 min imza üçün imzatoplama kampaniyamız da başlayıb. Biz çalışırıq ki, siyaseti, iqtidár-müxalifet münasibətlərini sivil çərçivəyə salaq. Bununla da ölkədə programları, qanun layihələri, siyasi təkliflər üzərində oturmuş bir siyasi abi-hava yaranıns. Bu da cəmiyyət tərəfindən çox ciddi qarşılıqlıydı. Böyük bir dəstək də görürdük. İmzatoplama kampaniyamız artıq 4 gündür başlayıb. İnsanların aktivliyini açıq şəkildə görürük. Təkcə bir faktı deyim ki, imza toplama üçün qeydiyyatdan keçən könüllülərin sayı yüzlərdir. Biz siyaseti yeni bir platformaya getirmək üçün sona qədər çalışacaqıq. Əli Kərimlinin həbs edildiyi gün gündəm əsasən bundan ibarət idi. Sosial şəbəkələrdə də bu əsas müzakirə mövzusuna چərçivələndi. Hətta çox yaxşı bir hal idi ki, dövlət qurumlarından, nazirlər və ölkədən başlıq olaraq qanun layihələri, siyasi təkliflər və reaksiyaları. Siyasi bir gündəm, diskussiya abi-hava yaranıq üzrə idi. Sanki bu veziyət kimirinə xoşuna gəlmirdi".

REAL funksioneri düşünür ki, belə bir veziyətdə Əli Kərimlinin məlum olayı üzərə saxlanılması düşünülmüş plan və məqsədi gündəmə dayışmək olub: "Siyasi təkliflərlə çıxış edən müxtəlif liderin deyil, başqa bir siyasi gücün öne çıxmasını sanki lazmı bildilər. Belə bir addımlar atılmaqla REAL-in siyaseti konstruktiv çərçivəyə və siyasi müstəviyə getirme cəhdleri sanki kölgədə saxlanılmajça çalışıldı. Bu cür veziyətin yaradılması Azərbaycan siyaseti üçün elə də yaxşı hal deyil. Biz bu gün də, sabah da çalışacaq ki, siyasetin dili, əsləbu, dənisi, gündəmi proqramları, sənədlər, qanun təklifləri üzərində olsun. Siyaseti qorxulu bir sənət, iş, həbslər, təqiblər kimi təqdim etməyi artıq 25 ildir görürük. Bu cür hallar xalqın siyasetdən daha da konarda qalmalarına səbəb olur. Ona görə də biz çalışacaq ki, cəmiyyətə verdiyimiz mesajlara, gördüyü işlərə uyğun şəkildə siyaseti yenidən mədəni bir çərçivəyə salaq. Bu qanun layihələrindən sonra növbəti təkliflərimiz, mövqə sənədlərimiz və qanun layihələrimiz olacaq. Çalışacaq ki, iqtidár-müxalifet münasibətləri bu qanunlar, sənədlər üzərində sivil qaydada diskussiyalara səbəb olsun. Hazırda müxalifətdəki abi-hava kimlərə sərf etə də, REAL-a əsla sərf edə bilməz".

□ Cəvansır ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalının parlamentin son iclaslarının birində işdən çıxarılan məmurların emlaklarının müsadirəsi ilə bağlı təklifi maraqla qarşılanıb. Deputat konkret şəkildə Azərbaycan Beynəlxalq Bankı İdarə Heyətinin həzirdə həbsdə olan sabiq sədri Cahangir Hacıyevin və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası Direktorlar Şurasının sabiq sədri Rüfət Aslanlının hər seyinin əlindən alınmasını təklif edib.

Partiya sədri çıkışında sahib vergilər naziri Fazıl Məmmədovu da sözlərinə "qonaq edib". F. Ağamalı deyib: "Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşlərdə 24 min insan şəhid olub. Onlar evini, maşınıni satıb ov tüfəngi, avtomat alaraq ermənilərə qarşı döyüşərək şəhid olublar. Şəhid olanların hər birinə 11 min manat birləşəlik ödəmə verilsə, bu, 264 milyon manat edir. Dövlət bütçəsində müyyəyen problemlərin, məhdudiyətlərin olduğunu bilirik. Cahangir Hacıyevin və Rüfət Aslanlıının mülkləri, obyektləri, maşın kolleksiyaları satışa çıxarılsın, həmin mülklərin pulları vətən yolunda şəhid olan insanların vərəsələrinə verilsin. Çünkü həmin pullar xalqın, dövlətin puludur. Bu barədə düşünmək vacibdir".

Deputatin belə bir təkliflə çıxış etdiyi günlər Bakı Dövlət Universitetinin reaktoru Abel Məhərrəmovun işdən qovulduğu və onun etrafında çoxsaylı iddiaların meydana çıxdığı günlərə təsadüf etdi. F. Ağamalı parlamentin növbəti iclaslarında A. Məhərrəmovun da mülklerinin müsadirəsi baredə təklif verəcəkmi kimi suallar yaranıb. Eyni zamanda deputatin sabiq məmurlarla bağlı açıqlamalarında keçmiş nəqliyyat naziri Zi-

ABŞ-in bir addımlığında despotik rejimlər

Fövqəldövlət yaxınlığında rejimlərin deyil, müsəlman şərginin üzərinə gəlməkdən əl çəkmir

ABŞ illerdir müselman şərqindən el çəkmir. Müdaxilənin əm sərt formalarına belə el atır. Bunu isə bölgədə antide-mokratik rejimlərin olması və bu cür rejimləri iş başından uzaqlaşdırmaqın vacibliyi ilə esaslandırımağa çalışırlar. Ma-raqlırdı ki, Amerika qıtəsinin özündə, ABŞ-in coğrafi baxımdan yaxınlığında bir sıra ölkə-lərdə despotik rejimlər hökm sürür və kifayət qədər karbo-hidrogen ehtiyatları da var. Nədən ABŞ Amerika qıtəsin-deki rejimlərə, həmin bölgəyə müdaxilə etmir, amma özündən min kilometrlərlə uzaqda yerləşən müselman şərqinə nü-fuz edir?

Politoloq Əhəd Məmmədli bildirdi ki, dünyanın hətta sonu gələnədək müsəlman şərqi ilə xristian qərbi arasında gizli və ya açıq savaş davam edəcək. İstanbul və Yaxın Şərqi dönyanın mərkəzidirlər. Xristian ölkələri də həmisişə çalışıblar bu torpaqları müsəlmanlardan al-sinlar. Üstəlik, yer kürəsinin təbii sərvətlərinin əhəmiyyətli hissəsi müsəlman məmləkət-

lərindədi. Bütün bu nüanslara diqqət etdikdə ABŞ-in müsəlman dünyasına əslində nədən bu qədər müdaxilə etdiyini, buranı əla keçirməyə çalışdığını görə bilərik: "Yeni əslində müdaxilə heç de hansısa despotik rejimi yixib, əvəzində demokratik rejim qurmaq və həmin ölkələri xoşbəxt etmək üçün deyil. Son İsləm xilafəti Osmanlı İmperiyası dağilan- dan sonra müsəlman dünyası-

nın qara günləri başladı. Müsəlmanlar sanki sahibsiz qaldılar. Qərbin ABŞ, ortodoksların Rusiya, buddistlərin Çin və Yaponiya kimi sahibləri olan yerde, müsəlmanlar son yüz ilde sahibsiz qaldı. Müsəlmanlar sahibsiz qalana qədər ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Rusiya, Çin tərəfindən islam dünyasına saldırlılar da davam edəcək. Latin Amerikasına gəldikdə isə bu region ABŞ-in

saiti doğru xərcləyir ya yox və s. Bu, ictimai şüur problemidir. Məmurların hamısı deyil, bəziləri vəzifələrinin məsuliyyətini dərk etmirlər. Prezident seçkilərindən sonrakı təyinatlarla sağlam təfəkkürlü insanların yüksək vəzifələre getirilməsi düşünürəm ki, bu cür halları qisə zamanda aradan qaldıracaq. Son təyinatlarla vəzifələrə getirilən şəxslərlə bağlı korrupsiya, rüşvət halları yox dərəcəsindədir. Bundan sonra imici temiz insanların vəzifələrə getirilməsi xoşagelməz hallardan cəmiyyeti xilas edəcək. Parlamentdəki tekliflərimin həyatə keçəcəyinə ümid edirəm. Ümidvaram ki, bundan sonra bu cür hallar olmayıcaq".

F.Ağamalının həmkarı, Milli
Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının
sədri Fərəc Quliyev hesab edir
ki, bir şəxs haqqında məhkəmə
hökmü olmadan qərar verilə-
bilmez: "Hər bir işdən çıxan
şəxs haqqında məhkəmə qərarı
yoxdursa, hər hansı bir cinayet
hallarına yol verməyibsə, onun
mülküne toxunmaq olmaz. Bir
müddət önce təklif etmişdim ki,
korrupsiyaya qurşanmış mə-
murlar haqqında ölçü götürü-
lüb, cinayət işi qaldırılıb, o vəsa-
itlər geri qaytarılmalıdır. Milli
Məclisdəki son çıxışında da bil-
dirdim ki, bütçəyə daxil olmalar
bölümü hissəsində bir xüsusi

qrafa ayrılsın ki, oğurlanmış, talaşlanmış, korrupsiyaya ile bağlı olunmuş vəsaitlər geri qaytarılırsa, büdcəyə daxil olmalıdır. Həmin vəsaitlər də problemlı kreditlərin ödənilməsi, təqaüdlerin və maaşların artırılması ilə bağlı istifadə olunmalıdır. Bir zamanlar cinayətə yol vermiş, korrupsiyaya bulaşmış şəxslərin mülkləri var idi, Bakıda həmin mülkləri sökürdülər. O döndə də təklif etmişdim ki, bu

mülkləri söküb dağıtməq lazımlı deyil, onları hərraca çıxarıb xaricilərə satmaq, yaxud milliləşdirmək lazımdır. İndiki halda bir məmür işdən çıxarılır, bunun üçün əmlakının müsadirəsi doğru olmaz. Araşdırma aparılmalı, məhkəmə olmalıdır. Əgər sübut olunsa ki, bu əmlak qanunsuzdur, o zaman dövlətin xeyrinə müsadirə olunmalıdır".

Cavanşir ABBASLI,
“Yeni Müsavat”

Hüquq müdafiəcisindən Qərb institutlarına ittihamlar

Mirvari Qəhrəmanlı: "Qərb institutları ən azı 2020-ci ilə qədər bu cür sakit davrandıqlar"

Demokratiya ve insan haqlarını müdafiə missiyasını üzərinə götürdüyüünü elan edən Qərb institutları əvvəlki illərdə bu sahələrdə müşahidə olunan hətta ən cüzi pozuntu halları ilə bağlı təzyiq və tənqid xarakterli çağırışlar edirdilər. Lakin uzun illər müşahidə olunan bu tendensiya son zamanlar sanki dayanıb. Bu işə ortaya suallar çıxırr. Səbəb nədir? Azərbaycanda bir zamanlar demokratiya, insan haqları sahəsində müşahidə olunan negativlər, pozuntular aradan qalxıb, yoxsa məsələnin kökündə başqa məqamlar dayanır?

Hüquq müdafiəcisi Mirvari Qəhrəmanlı bildirdi ki, səbəb əslində aydınlaşdırır - Azərbaycan qazına Avropanın ehtiyacı: "Təxminən 40 milyard ABŞ dolları həcmində sərmayə qoyuluşu nəzərdə tutulan, uzunluğu 3 min 500 kilometr və 4 seqmentdən ibarət olan "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsi Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı "Şahdeniz-2" yatağından hasil olunacaq qazı 7 ölkə - Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiye, Yunanistan, Almaniya və İtaliyadan keçən boru kəmərləri ilə əvvəlcə Türkiyəyə, sonra isə Avropaya çatdıracaq. Azərbaycan təbii qazının bu il Türkiyəyə, 2020-ci ilədək isə Avropaya nəql edilməsi planlaşdırılır. Bu nəhəng layihə ilə Azərbaycan dünyanın sayılan qaz ixracatçılarından biri olacaq. Boru kəmərləri sisteminin nəqlietmə gücü sonralar ilde 31 milyard kubmetr qədər artırılacaq. Cənub Qaz Dəhlizi Avropa İttifaqı üçün prioritet enerji layihələrinindəndir. Layihə Türkiye ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır və onun reallaşdırılması prosesi həlli dəci mərhələyə daxil olub. Odur ki, demokratiya və insan hüquqları institutlarının müdafiəcisi olduğunu elan edən Qərb institutları ən azı 2020-ci ilə qədər bu cür sakit dayanaclar, 2020-dan sonra belə hansı reaksiyanı verəcəklər".

M.Qəhrəmanlı vurğuladı ki, neft və qaz layihələrindəki biznes və siyasi maraqların insan haqlarını üstələdiyi sərr deyil. Əslində bütün dünyada belə bir vəziyyət hökm sürür: "Bir neçə Beynəlxalq Təşkilatlar da bu situasiyadan istifadə edərək onları da öz siyasetlərini formalasdırırlar. Ona görə də atıcıları hər addımla fikir versəniz görecəksiniz ki, imtəsivadır.

Hər dövrün öz siyaseti var. Biz qabaqlar neft-qaz layihələrinin monitorinqini apararkən hər hansı problem müşahidə etdikdə yazirdiq. Yazıçı, göndərilən hesabatlara diqqət yetirilirdi. Problem demek olar ki, həllini tapirdi. O vaxt layihələr təzə başlamusdu. Ardu olmalı idi, lakin davandı!"

acaqlar".
□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Noyabrim 21-də Təhsil Nazirliyində "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabetliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı"na həsr olunmuş mətbuat konfransı keçirilib.

Musavat.com xəber verir ki, mətbuat konfransında çıxış edən təhsil naziri Ceyhun Bayramov prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq olunmuş yeni Dövlət Programının "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı"nın davamı olduğunu, ali təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, insan kapitalının inkişaf etdirilməsi, strateji əhəmiyyət kəsb edən sahələr üzrə milli kadrların yetişdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığını bildirib.

Nazir qeyd edib ki, dövlət programının əsas hədəfi elm sahəsindəki qabaqcıl nailiyyətlərdən, innovativ təlim-tədris texnologiyalarından yararlanaraq, ölkəmizdə yeni nəsil mütəxəssislərin yetişdirilməsi, Azərbaycan ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları ile müasirləşdirilməsidir.

Qeyd olunub ki, dövlət programının birinci komponentində ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları, xarici mütəxəssislerin cəlb olunması yolu ilə təkmilləşdirilməsi, yeni akademik mühitin yaradılması nəzərdə tutulur.

Programın ikinci komponenti isə ölkəmizin ali təhsil mütəxəssislərinin akademik potensialının gücləndirilməsi məqsədi ilə milli kadrların hazırlanması üçün xaricdə doktorantura səviyyəsində təhsilin maliyyələşdirilməsini əhatə edir. Bu məqsədə doktorantura səviyyəsi üzrə seçimin təkmilləşdirilməsi, təhsil nailiyyətlərinin monitorinqi sisteminin yaradılması, müxtəlif sahələr üzrə yerli ali təhsil və elm mütəxəssisləri üçün peşəkar mütəxəssislərin yetişdirilməsi həyata keçiriləcək.

Nazir dövlət programı çərçivəsində ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin müasirləşdirilməsi üçün ilkin mərhələdə 5 beynəlxalq ikili diplom proqramının təsis olunacağını və onların icrasına dair monitorinqin nəticələrinə uyğun layihənin davam etdiriləcəyini deyib. Bu məqsədə nüfuzlu xarici tərəfdən ali təhsil mütəxəssislərinin seçimi, xarici mütəxəssislərin cəlb olunması yolu ilə yerli ali təhsil mütəxəssislərindən inzibati-akademik heyətin təlimi və tədris proqramlarının yenilənməsi, beynəlxalq ikili diplom proqramının maliyyələşdirilməsi həyata keçiriləcək. Nazir indiyədək həyata keçirilən digər dövlət proqramları barəsində də danışdıb.

O bildirib ki, dövlət programı məzunlarından böyük əksəriyyəti Azərbaycana qayıdır, burada çalışırlar. Eyni

Təhsil naziri yeni qəbul olunan dövlət programının detallarını açıqladı

Nazir: "Tələbələrə təhsil kreditlərinin verilməsi barədə müzakirələr davam edir"

zirliyində işlə təmin olunub:

"Dövlət programının məzunlarının işlə təmin olunması istiqamətində addımlar atılır. Həmin məzunların böyük əksəriyyəti işlə təmin edilib. Məzunlar dövlət qurumlarına qəbul zamanı imtahanın birinci test mərhələsindən azaddırlar. Hər il yeni məzun olan tələbələrlə bağlı məlumatlar dövlət orqanlarına verilir. Bir sıra həllarda dövlət orqanları özləri bize bununla bağlı müraciət edirlər. Əger əmək haqqı ilə bağlı

"Düşünürük ki, Azərbaycandan xaricdə təhsil alıb gələn elm adamlarının yaratdığı eləqələr də uzun illər boyu bizim elm sahəmizə müsbət təsir göstərəcək"

məqamlar onları qane etmirsə, onlara digər yerlərdə iş tapmaq çətin olmayacaq".

Nazir qeyd edib ki, ilk dövlət programının həyata keçirilməsi nəticəsində əldə edilən uğurlar yeni programın həyata keçirilməsinə imkan verib: "Ümid edirik ki, daha çox gənclərimizə gələcəkdə ikili diplomlar almaq, daha çox tələbəye dünyadan aparıcı universitetlərinə təhsil almaq hüququ yarada biləcəyik. Bu,

zamanda nazir vurğulayıb ki, bu məzunlar sırasında akademik fəaliyyətə də məşğul olanlar var: "Hesab edirik ki, dövlət programının həm birinci, həm də ikinci hissəsi bütövlükde universitetlərimizin dünyada reytinqinin yüksəlməsinə səbəb olacaq. Biz bu gün dünyada elm sahəsində baş verənləri izleyərkən görüruk ki, bu nailiyyətləri ayrı-ayrılıqla hansısa alımlar bir müəssisədə deyil, bir çox müəssisələrdə, müxtəlif ölkələrdə, hətta qitələrdə birgə çalışaraq əldə ediblər. Düşünürük ki, Azərbaycandan xaricdə təhsil alıb gələn elm adamlarının yaratdığı eləqələr də uzun illər boyu bizim elm sahəmizə müsbət təsir göstərəcək. Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı məzunlarının 60 faizi özəl sektorunda, 40 faizi isə dövlət sektorunda çalışır. "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil alan 20-dən çox məzun Təhsil Na-

üzrə Dövlət Programı" çərçivəsində 3558 nəfər dönya üzrə müxtəlif ölkələrdə ali təhsilin müxtəlif pillərində ölkə üzrə prioritet olan sahələr üzrə təhsil alıb. Onların əksəriyyəti təhsilini bitirərək Azərbaycana qaydırıb və müxtəlif sahələrdə işlərini davam etdirir".

Ceyhun Bayramov onu da qeyd edib ki, bu günədək Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil alan 20-dən çox məzun Təhsil Na-

həm də birgə tədqiqatların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Dövlət programının yüksək səviyyədə icra olunması üçün əlimizdən geləni edəcəyik. Azərbaycanlı tələbələrin gələcəkdə xarici universitetlərin doktoranturalarına daxil olmasına görəcəyik. Artıq bu

programda iştirak etmek üçün böyük motivasiyanı görürük. Dövlət programı qısa müddət əvvəl qəbul olunsa da, artıq bize bununla bağlı kifayət qədər müraciətlər var".

Dövlət Programı Dövlət

TANAP və TAP birləşdirilib

Azərbaycan qazının Türkiyəyə nəqlini nəzərdə tutan Trans-Anadolou Boru Kəməri (TANAP) və Avropaya nəqli üçün inşa olunan Trans-Adriyatik Boru Kəmərinin (TAP) boruları Türkiyə-Yunanistan sərhəndində Meric çayınnın sahilində qaynaqlanmaqla birləşdirilib.

"Report" bu barədə Türkiye KİV-inə istinadən xəber verir.

TAP və TANAP şirkətlərindən bildirilib ki, Cənub Qaz Dəhlizliyinədən daha bir önəmlə mərhələ baş tutub. Dəhlizin en böyük hissəsini təşkil edən TANAP Avropaya qaz nəqlini nəzərdə tutan TAP-a birləşdirilib.

Qeyd edək ki, hər iki layihə Cənub Qaz Dəhlizliyinədən seqmentləridir.

TANAP Türkiyənin Gürcüstanla sərhəndindən başlayır. Ümumi uzunluğu 1850 km olan TANAP Faza-0 və Faza-1 hissə olaraq həyata keçirilir. Boru kəmərinin Faza-0 adlandırılın Gürcüstan-Türkiyə sərhəd-Eskişəhər hissəsinin bu il iyunun 12-də rəsmi açılış mərasimi keçirilib. İyunun 30-da isə TANAP-la Türkiyəyə ilk kommersiya qazının tədarükü başlanıb. Kəmərin ilkin illik ötürüçülük gücü 16 mld. kubmetr təşkil edir. Bu həcm 6 mld. kubmetri Türkiyədə istifadə olunacaq, 10 mld. kubmetri isə Avropaya nəql ediləcək.

TANAP-in ikinci hissəsi (Eskişəhərdən Türkiyə-Yunanistan sərhədine qədər) üzrə işlərin 2019-cu ilde yekunlaşması gözlənilir.

TAP kəməri ilə ilk olaraq ilde 10 mld. kubmetr qazın Avropaya nəqli nəzərdə tutulur. Bu boru kəməri Yunanistan, Albaniya və Adriyatik dənizindən keçməklə İtalyanın cənubuna qədər uzanacaq.

2016-cı il mayın 17-də Yunanistanın Saloniq şəhərində TAP-in təməlqöymə mərasimi keçirilib. 2020-ci ilde Azərbaycan qazının Avropaya çatdırılacağı nəzərdə tutulur.

Neft Fonduñun vəsaiti və alternativ mənbələrin (dövlət büdcəsindən ayırmalar, beynəlxalq təşkilatların (fondların) texniki-maliyyə yardımçıları, kreditlər və qrantlar, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq xarici və yerli hüquqi və fiziki şəxslərin ianələri) hesabına maliyyələşdirilecək.

Daha sonra mətbuat nümayəndələrinin suallarına cavab verən nazir söyləyib ki, ikili diplom programı üzrə kənd təsərrüfatı, İnformasiya Texnologiyaları, təhsil sahəsi ilə bağlı müraciətlər daxil olub. Nazir bildirib ki, dövlət programında doktorantura təhsili üzrə xarice göndərilən tələbələrin sayında konkret məhdudiyyət yoxdur. Jurnalistlərin suallarını ca-

□ Əli RƏİS,
Musavat.com

Artıq gelən ildən vergi qanunvericiliyinə ediləcək dəyişikliklər barədə detallı məlumatlar açıqlanıb. Bu məlumatlardan aydın olur ki, vergi islahatlarının qayesində iki müüm məqam dayanır: qeyri-neft sektoruna dəstək və kölgə iqtisadiyyatının həcmindən azaldılması.

dim edərək ƏDV-nin bir qismini geri ala biləcək. Belə ki, vətəndaş aldığı mala görə əgər, ödənişi nağdsız həyata keçirib, əldə etdiyi çekləri təqdim etdiyi zaman ƏDV-nin 15 faizini, nağd şəkildə edibse, 10 faizini geri alacaq.

Bundan əlavə, gelən ildə istehsalla məşğul olan biznes subyektlərinin sadələşdirilmiş

şəhərin tam təkmil olmaması səbəbindən ne işə görürəndə, ne də işçidə əmək müqaviləsi ilə işləməyə məraq ola bilməz. Odur ki, növbəti ilde tətbiq olunacaq məlum vergi islahatları çərçivəsində fiziki şəxslərdən gəlir vergisinə dair dəyişikliklərlə məcburi sosial siyorta ödəmələrinə dair yeniliklərin de-

real dövriyyənin müyyəyen olunmasında istehlakçıların, yeni fiziki şəxslərin iştirakını təmin etmək üçün neft-qaz məhsulları istisna olmaqla, nağdsız qaydada alınan mallara görə ödənilən ƏDV-nin müyyəyen hissəsinin istehlakçılar qaytarılması xüsusi əhəmiyyət daşıyacaq. Çünkü bu sahədə artıq təcrübə var. Belə

Yeni vergi sistemi - çeki qaytar, ƏDV-nin bir qismını geri al...

Ekspert: "Hökumətin və dövlətin vergi siyasəti 3 tərəfə xidmət etməlidir"

Bu istiqamətdə ən müüm addım qeyri-neft sektorunda çalışanların əmək haqqından tutulan gelir vergisi, həmcinin sosial ödəmələrlə bağlı dəyişikliklərdir. Belə ki, 2019-cu il yanvarın 1-dən başlayaraq 7 il müddətində neft-qaz sahəsində fəaliyyəti olmayan və qeyri-dövlət sektoruna aid edilən vergi ödəyicilərində muzdlu işləyən fiziki şəxslərin aylıq gəlirləri 8000 manatadək olduqda gelir vergisi üzrə 100 faiz, 8000 manatdan çox olduqda isə 44 faiz (25 faizdən 14 faizdək endirilməsi) güzeştin müyyəyen edilməsi nəzərdə tutulub. Eyni zamanda bütün sahələrdə muzdla işləyən fiziki şəxslər üzrə gelir vergisine cəlb edilməyən məbləğ 173 manatdan 200 manatadək artırilır.

İslahatın digər müüm istiqaməti məcburi dövlət sosial siyorta haqları üzrə ümumi yüksək işəgötürən və işçi üzərinə düşən nisbətlərinin tənzimlənməsi ilə bağlıdır. Hökumətin qiymətləndirmələrinə görə, ilkin mərhələdə bu islahatlar nəticəsində dövlət büdcəsinə "gelir vergisi" maddəsi üzrə daxil olmalar bir qədər azala bilər. Lakin növbəti illərdə ölkədə iqtisadi fəaliyətin artması və "kölgə iqtisadiyyatı"nın paşının azalması, vergi inzibatiğinin güclənməsi ilə bu vergi növü üzrə büdcəyə daxil olmalarla artırmışsa da olunaq. Buna görə 2019-cu il dövlət büdcəsində gelir vergisi üzrə proqnoz 880 milyon manat (2018-ci il üçün 1 milyard 196 milyon manat) məbləğində nəzərdə tutulub.

Bundan əlavə, sadələşmiş vergi üzrə Bakı şəhərində tətbiq olunan həcm dövriyyənin 4 faizindən 2 faizinə endiriləcək.

Göründüyü kimi, 2019-cu ildə vergi sahəsində nəzərdə tutulan islahatlar çox vacib istiqamətləri əhatə edəcək.

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərovun "Yeni Müsavat" a bildirdiyinə görə, indiyək Azərbaycanda əmək haqqından tutulan vergi və sosial ödəmələrin məbləği ki-fayət qədər yüksək olub:

"Bütün aylıq əmək haqqından vergi, sosial və digər tutulmaların həcmi əmək haqqının 40 faizə qədərini təşkil edir. Bunun da müüm bir hissəsi işəgötürənin üzərinə düşür. Belə şəraitdə işçilərin əmək müqaviləsi olmadan işlədilmesi hallarının geniş yayılması təbii görünür. Əmək haqlarının gizlədilmesi, əmək məhsullarının qaydada alınan mallara görə ödənilən ƏDV-nin müyyəyen hissəsinin istehlakçılar qaytarılması xüsusi əhəmiyyət daşıyacaq.

Tətbiq olunacaq yeniliyə əsasən, ticaret mərkəzləri və iaşə xidmətlərindən istifadə edən alıcı topladığı çekləri təq-

vergi ödəyicisi olmaq hüququ təkcə dövriyyənin hecmindən asılı olmayacağı. Əsas meyarlardan biri da işçi sayı olacaq. Təklifə görə, işçilərinin sayı 3 nefərdən çox olan istehsalçıların ƏDV ödəyicisi kimi qeydiyyata alınması gözlənilir. Bundan əlavə, topdansatış ticarətçilərin və lisenziya tələb olunan fəaliyyətlə məşğul olanların da ƏDV ödəyicisi kimi qeydiyyata alınması nəzərdə tutulur.

Bundan əlavə, sadələşmiş vergi üzrə Bakı şəhərində tətbiq olunan həcm dövriyyənin 4 faizindən 2 faizinə endiriləcək.

Göründüyü kimi, 2019-cu ildə vergi sahəsində nəzərdə tutulan islahatlar çox vacib istiqamətləri əhatə edəcək.

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərovun "Yeni Müsavat" a bildirdiyinə görə, indiyək Azərbaycanda əmək haqqından tutulan vergi və sosial ödəmələrin məbləği ki-fayət qədər yüksək olub:

"Bütün aylıq əmək haqqından vergi, sosial və digər tutulmaların həcmi əmək haqqının 40 faizə qədərini təşkil edir. Bunun da müüm bir hissəsi işəgötürənin üzərinə düşür. Belə şəraitdə işçilərin əmək müqaviləsi olmadan işlədilmesi hallarının geniş yayılması təbii görünür. Əmək haqlarının gizlədilmesi, əmək məhsullarının qaydada alınan mallara görə ödənilən ƏDV-nin müyyəyen hissəsinin istehlakçılar qaytarılması xüsusi əhəmiyyət daşıyacaq.

Tətbiq olunacaq yeniliyə əsasən, ticaret mərkəzləri və iaşə xidmətlərindən istifadə edən alıcı topladığı çekləri təq-

bərabər çərçivədə götürülməsi müüm hadisə olacaq. Və bunun səmərəsini görmek üçün fikriməcə, heç də çox vaxt gözləmək lazımlı gəlməyəcək".

Ekspert hesab edir ki, bu addımla hökumət "bir güllə ilə iki dovşan vuracaq": "Birinci, əmək haqlarının gizlədilmesi, əmək məhsibat və əmək müqaviləlerinin bağlanmaması kimi amillərin aradan götürülməsi prinsipinin tətbiqi asanlaşacaq. İkinci isə mükemməl siyorta-pensiya sisteminin yaradılması istiqamətdən indiyədək görülən və hələ görüləsi işlər məntiqi əsas tapacaq. Hökumətin və dövlətin vergi siyasəti 3 tərəfə xidmət etməlidir: dövlət büdcəsinə, işəgötürənə və işçiyə, yəni vətəndaşa. Bu baxımdan, 8000 manatadək geliri olanlardan 14 faizlik vergi tutumunun sıfırlanmasından ən çox qazanan vətəndaş olacaq. Dövlət isə sosial ödənişlərində yüngüllük tapacaq. Neticədə də özəl sektorun inkişafı əlavə stimul əldə etməklə, sonradan vergi bazası özü də genişlənəcək".

P. Heydərov belə hesab edir ki, nağdsız ödəmələrin stimullaşdırılması ilə bağlı atlacaq addım həm də ticarət sektorunda dövriyyənin gizlədilmesi ilə mübarizədə müüm rol oynayacaq: "Gələn il dən pərakəndə satış və ictimai iaşədə nağdsız ödənişlər üzrə (POS terminalları vasitəsilə) sahibkarlıq subyektlərinə müddətli vergi güzeştlərinin重量级加重的力度

üzerindən istehlakçıların, yeni fiziki şəxslərin iştirakını təmin etmək üçün neft-qaz məhsulları istisna olmaqla, nağdsız qaydada alınan mallara görə ödənilən ƏDV-nin müyyəyen hissəsinin istehlakçılar qaytarılması xüsusi əhəmiyyət daşıyacaq. Çünkü bu sahədə artıq təcrübə var. Belə

Gələn il ölkədə ƏDV üzrə tətbiq olunacaq tədbirlər də elə faktiki olaraq, eyni məqsəd daşıyır. Və əsas etibarilə, qeyd olunan hədəfə xidmət edir. Sadəcə, bu dəfə ortada əlavə olaraq, nağdsız hesablaşmaları stimullaşdırmaq, ticarət və xidmət sahəsində dövriyyənin tam olaraq legal karakterə daşmasına müvəffəq olmaq kimi istək və məqsədlər vardır ki, bu da kölgə iqtisadiyyatı amiləne qarşı mübarizə vasitələrindən biri sayılır".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Bu Fransaya nə qarə qilaq?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

Ermənlərin fantaziyası nə zaman sərhədləri bilib, nə də ki, ədəbi fantastika və ya macəra janrıının peşəkarlarının qabiliyyətindən geri qalıb. Hətta nisbətən sakit və hər şeyə nəzarət olunan sovet vaxtlarında belə bizim başəbəla qonşular böyüklik maniyası təzahür etdirməklən yorulmurdu, ciddi şəkide israr edirdilər ki, məsələn, Aleksandr Duma cənablarının qəhrəmanı D Artanyan milliyyətcə erməni olubdur...

Etraf edirik ki, ermənilərin özleri üçün Fransanı və xəbərsizlik etməsindən məlumatsız və deyə bilmirik ki, fransızların ermənilərə qarşı münasibətinin hansısa möhkəm tarixi özülləri var, ya yox? Belə, Şarl Aznavur adlı müğənniləri vardi, amma ondan başqa Fransa mədəniyyətində azacıq da olsa hər hansı izbaxmış erməni olub, ya olmamasından tam xəbersizlik.

Üstəlik, bu, bizi çox da məşğul etmir, hətta ermənilərin fransız cəmiyyətinə ineqrasıya dərəcəsi belə bizi yalnız politoloji prizmadan və ən əsası da Fransanın Qarabağ prosesinin bir komponenti olması, Minsk Qrupunun üç həmsədrindən bir rolu oynaması baxımdan düşündür. Əks halda Fransa - Ermənistən müstəvisindəki prosesləri belə ciddiliklə izləməzdik.

Amma Fransa Qarabağ prosesində hissələnəcək və buraxıb. Hələ prezident Fransua Mitteran SSRİ-nin daxili sərhədlərinin məzmunu və yaxud mənası haqqında düşünməye başlamış və israr etmişdi ki, bəzən sərhədlər inzibati xarakter daşıyır və sovetlərin süqtundan sonra onlara yenidən baxılmalıdır.

Daha sonra, səksəninci illərdə Sov. İKP-nin baş katibi Mixail Qorbaçovun iqtisadi məsələlər üzrə müşaviri iqtisadçı - akademik Abel Aqanbeqyan Dağılıq Qarabağın Ermənistənə verilməsinin zəruriliyi haqqındaki bəyanatından sonra Bakıda kütüvə mitinqlər başlıdır və tez bir zamanda Dağılıq Qarabağın müdafiəsinə yönelik həmin mitinqlər milli azadlıq hərəkatına transformasiya olundu.

Biz tamamilə başqa məsələdə, Fransanın üç həmsədrindən biri olmasına tələsik və ciddi müqavimət göstərmədən razılıq vərəken səhv etdi, halbuki çox güzel bilirdik ki, digər iki həmsədr də ermənipərest siyaset yürüdü; Rusiya Qarabağ probleminin generatoru kimi, ABŞ isə özünün təcavüzkarla təcavüzə məruz qalan ölkəni bir cərgəyə qoyan indifferent siyasetlə... Belə, çox təessüf, məsələni detallarına qədər araşdırmadıq, çox tələsik belə qərara gəldik ki, Yelisey sarayına da aclar təpələcəyik...

Həmişə olduğu kimi, bir müddətdən sonra başa düşdük ki, kobud bir səhvə yol vermişik, çünkü xristian fransızların ermənilərə qarşı simpatiyasını nəzəre almasaq belə, bunu erməni diasporunun Fransa siyasetinə təsirli bağlı etmək qətiyyən mümkün deyil, çünki Yelisey sarayının sakinləri erməni icmasının elektoral və maliyyə dəstəyindən çox asılıdır.

Beləliklə, Fransa Minsk Qrupunun üçüncü həmsədr oldu və Dağılıq Qarabağ prosesinin hellinə hansısa ciddi töhfə vermədi, əksinə bizi özünün ermənipərest siyasetlə daim həyəcanlandırmaya başladı - separatist rejimin təmsilçiləri çox tez-tez Parisdə görünməyə başladılar, prezident Emmanuel Makron isə hansı məntiqi Ermənistənə hətta fransız dili ölkələrin ailesinə cəlb edərək qurumun növbəti sməttin İrəvannda keçirdi...

Dağılıq Qarabağ münaqışının başlanğıcından ən müxtəlif ölkələrin yüksək çinli temsilçiləri daim Bakı ilə İrəvan arasında diplomatik paritet saxlamağa çalışıb və adətən hər iki ölkəyə səfərlər ediblər.

Amma bu dəfə belə olmadı, Makron bu qaydanı da pozdu, iki gün İrəvannda qonaq qalsa da Bakıya səfər etməyin zəruriliyi haqqında düşünmədi. Öten heftə isə separatist rejimin lideri Bako Saakyan yenidən Parisdə görüdü. Artıq buna da alışmış - Fransa hökuməti həmişə olduğu kimi bəyan etdi ki, səfər şəxsi xarakter daşıyır və rəsmi deyil, çünki Fransa oyunaq "DQR" rejimini tanımayıbdır və tanımayacaq. Amma bundan biz azərbaycanlılara təskinlik olmadı, ona görə ki, belə hal birinci dəfə deyil ki, baş verir.

Bəs nə etmeli? Ən müxtəlif ssenarilər təklif olunur, əsasən də tələb olunur ki, Fransanın həmsədrlik statusuna xitam verilsin.

Əlbətə, biz daim Parisə etirazımızı bildirməli və Fransa hökuməti intensiv şəkildə işləməliyik. Amma bir məqam var. Həmsədr statusu az da olsa, Fransanı cilovlayır, onu müyyəyen çərçivədə saxlayır və tamam ermənipərest siyaset yürütməyə imkan verir. İndiki halda Paris ən azı həmsədr kimi müyyəyen çərçivələri gözləməlidir. Tamam sərbəst olacağı təqdirdə isə, həmsədrlikdən irəli gələn tələblər olmayıcağı halda Fransa özünün regional siyasetinə bir az da "erməni çalarları" əlavə edəcək...

Sözsüz, regionun müüm iqtisadi komponenti kimi Azərbaycan da Fransa üçün tamam önəmsiz deyil. Amma iki dövlət arasındakı əlaqələrdə bizim iqtisadi potensialımız həllədici deyil - biz dəqiq ədədləri bilmirik, amma aydınndır ki, Fransanın region dövlətlərlə əməkdaşlıq arxitekturasında siyasi motivlər daha çox üstünlük təşkil edir...

Niyə gülmürük

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

"Cahan ki, solmayan bir bağça-bağdır,
 Burda rəvamıdır gülmədən ölmək!
 Yaziq o şəxse ki, qaraqabaqdır,
 Nə qədər yaraşır insana gülmək!"

(Mikayıl Müşfiq)

Bu yaxında bir qəribə xəber gördüm: "Güle bil-məyen iki nəfər evlendi". Son demə, bu ya-zıqlar hansısa nadir sinir xəstəliyindən oziy-yet çəkirər, həmin xəstəliyin simptomları isə sifət sinirlərinin tam iflicidir. Ancaq xəbərin əsas qəribəliyi onların azərbaycanlı olmadığı idi.

Güle bilməmək bizim milletin hazırları əsas simptomlarından biridir. Təbii, men "gülüş" deyərkən küçə ve parklarda əsəbi şəkilde, ifadəye görə üzr istəyirəm, anqıraraq gü-lən bəzi isterik gənclərin ətraf aləmə reaksiyasını nəzərdə tutmuram. O cümlədən şit yumru telekanalizasiya veriliş-lərimiz, bərbad filmlərdə dişlərini ağardıb hırıldayanlar buraya daxil deyildir. Mən o gülüşdən, təbəssüməndən, sevincdən bəhs edirəm ki, kökü insanın ürəyində olsun. Dalğaları har-dasa əsəblərimizin alt qatından qalxın. Biz çoxdandır belə gülüşə həsrətik. Səbəb nədir?

Bu yaxında havalar soyuyanda özümə gödəkçə almaq istədim, 2-3 yarmarkaya getdim, ancaq onların heç birində istədiyimi tapmadım. İstədiyim isə qeyri-adı bir şey deyildi, sadə, rəngli bir kurtka idi. Bizim dükan-bazarda isə qara gödəkçələrdən başqasını tapmaq imkansızdır. Necə deyərlər, burada qaradan artıq rəng yoxdur. Sözün bütün mənalarında. "Sedərək" yarmarkasının uzun ticaret zolaqlarında asılımış yüzlərlə qara gödəkçə yadına düşdükə indi də xoflanıram, məni ter basır. Kabus kimi bir xatirədir. İroniya qurduda bir tərəfdən beynimi gəmirir: "Buyur, Qarabağı itirmişik, əvəzində qara kurtkalarımız var". Hələ qurd orada şairdən misra da zümrümə edir: "Yeri, yeri, qara paltarlı qadın..."

Anlayıram, qara alicənab rəngdir, ciddi rəngdir, kasi-ba-varlıya her mənada sərf edən rəngdir, cırkləndiyini gec görürsən (lap istəsən görməmək də olar) və saire və ilaxır. Eyni zamanda anlaşıq istəmirəm. İstəmirəm millətimiz qara geyinib qara zolaqda uzun müddətdə qalsın. Ağ yola çıxmalyıq. Sözləşmiş, Ağ yol Cəbrayılla Füzuli arasında bir yerin adı idi. İndi işğaldadır.

Niyə üzümüz gülmür, bunun da səbəbi var, bilesiniz. Azərbaycan xalqı dünyadakı başqa xalqlardan nə qaraqabaqdır, nə də şəndir. Eyni insanıq hamımız. Sadəcə, gülmək üçün, gülüşün, necə deyərlər, təzahür tapması üçün vacib olan əsas element üzrə problemimiz var. Bu, dişdir. Diş olmayanda adam güle bilmir. Şəxsi təcrübəmdən bili-rəm. Mən sağa-sola, rastıma çıxan hər kəsə gülməseməyə çalışan adamam, amma bir ara qəfildən ağılma gəldi ki, son çağlar az gülməsəyirəm, gülməsəyəndə isə üzümün bir tə-rəfini əlimlə tuturam. Özümdən asılı olmayaq. Çünkü o tə-rəfdən dişimi əcdədirdim. Bir köhnə Şəki məzəsi var. Birinin dişləri yoxmuş, dostu ona deyir: "Gəl, səni aparaq diş həkiminə, ağızına işiq çəkdirək". İndi, maşallah, diş həkimi də çoxdur, hər cür müasir dental klinikalarımız var, ancaq millətin dişi yoxdur. Diş qoydurmaq bizim şərtlərdə olduqca baha başa gəlir (Bu yerde "dünyanın her yerində stomatoloji xidmət bahadır" deyən varsa ona eks arqument kimi bunu göstərə bilərem: "Parisdəki Eyfel qülləsi də bizim bulvarda-ki Paraşüt qülləsindən uzundur").

Epiqraf verdiyim şairimiz bizim ədəbiyyatda "işiq baş-ılanlığını" (yanılmıramsa ifadə Ramiz Rövşənə məxsus idi) yaratmışdı. Mikayıl Müşfiqin poeziyasında sevinc, təbəssüm, işiq doğrudan seçiliydi. Özü də bu, dövrünün bəzi şair-lərindəki saxta, propaqanda gülüşü, "ələmdən nəşəye" istiqaməti deyildi. Saf, insanı işiq idi. Ancaq biz onu öldürdük. İndi isə sümüklerini axtarıraq. Dəhşətli səhbətlər var. Biri deyir, tros bağlayıb sürüyüblər. Başqası deyir, İncəsənet Mu-zeyinin (!!) zirzəmisində diri-dir divara hörübələr. Öləke yox, sanki italyan mafiyasıymış. "Qabiliyəyetimizi" nəzərə alanda, hamısı doğru çıxa biler. Yusif Səmedoğlunun 1980-lərdə yazdığı "Qətl günü" romanında yadelli hökmər məmləkəti ələ keçirdir, şairləri yiğib onlara qiymətli daş-qas hədiyyə edir. Ancaq onlar bundan imtina edirlər, deyirlər bir şair var, onun başını kəs. Padşah təəccübələr gülür, deyir ki, bu ölkə xaraba qalmalıdır, çünkü, şairləri şairlərinin başını istəyir. Hərçənd, bunu yazan yazıçı özü də "şair başı" istəyən idarənin rəhbərlərindən birinə çevrilmişdi.

Qanınızı qaraltdıq istəmirdim.

Ötən həftə Bakıda Belarusun Azərbaycandakı sefirini qəbul edən prezident İlham Əliyev diplomatla səhbət zamanı belə bir ifade işləmişdi ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında (KTMT) problem varsa da, bu, ele Ermənistən özüdür. İrəvandan gələn xəbərlər, "Rus NATO-su" ətrafında davam edən müzakirələr bunu bir daha sübut edir.

Məlum olur ki, işgalçi ölkənin yeni rəhbəri, KTMT-də "doğmalar içinde yad" duruma düşən Nikol Paşinyan hələ də blokda ölkəsinin ciddi söz sahibi olmadığını, orada Ermənistən dən daha çox Azərbaycanın hörmət sahibi olduğunu qəbul eləmək istəmir. Hərçənd "Rus NATO-su"nda qərarlar konsensusla qəbul edilir. Yeni formal olaraq, Ermənistən də bir səsə və veto hüququna malikdir.

Lakin təşkilatın Astana sammiti də göstərdi ki, bu qayda əslində Ermənistənə münasibətdə işləmir. Tək səbəb məlum: Ermənistən həqiqi mənada suveren, müstəqil dövlət deyil, müstəqil xarici siyaset kursuna malik deyil, Rusyanın satelliti, faktiki ucqar bir quberniyasıdır. Yəni onun sahibi var - o da Moskvadır. Bununla hər şey deyilib.

Hələ ki Ermənistəndəki 8 may "məxməri inqilabi" da bu gerçəyi dəyişə bilməyib. Qərbyönüü Paşinyanın bəyan edib ki, işgalçi ölkə nə KTMT-dən, nə də Avrasiya Birliyindən çıxmaga hazırlaşdır. Ən absurdı isə bu fon-da, yəni KTMT-də üzv qala-qala, İrəvandan rəsmi sə-viyyədə Moskva əleyhine, KTMT-nin əsas üzv dövlətleri əleyhine bəyanatlar, hə-yanılar səslenməsi, Astana fiaskosundan sonra da təşkilatda baş katiblik davası apa-rılmasıdır. Bir sözlə, siyasi cı-gallıq.

Sual ortaya çıxır: bir təşkilatda səni ciddiye almırlar-sa, o zaman oranı tərk etməyə nə mane olur? Əlbəttə ki, Qarabağ məsəlesi, Azərbay-can torpaqlarını işgal altında saxlamaq imperativi. Sözsüz ki, Moskva da hakimiyətdə kimin olmasından asılı olma-yaraq İrəvanın bu "zəif yerini" bilir. Onu da bili ki, Ermənistən arxasından çəkilən kimi Azerbaycan öz ərazi bütöv-lüyünü qısa zamanda bərpa edəcək. Odur ki, Moskvada İrəvanın KTMT isterikasına çox ciddi yanaşmırlar. Yeri gələndə isə bir az da göz ağardırlar.

*****

"KTMT-də böhran yoxdur. Bu, öz üzvləri arasında sərt məhdudiyyətlər qoyma-yan işgalçi Ermənistənən yeni rəhbərliyi silahlı qüv-

İşgalçi ordudən anarxiya - Paşinyanın oğlu yemək tapmir, atası isə...

Ermənistənən baş nazir əvəzi şokda;
 Moskvadan isə daha bir xəbərdarlıq
 gəldi; "İrəvan bizə şərt diktə edə bilməz,
 Paşinyanın söylədikləri boşunadır..."

dır. Ermənistən qərara gəlib vələrdəki başipozuqluğunu, KTMT-də öz şərtlərini diktə eləsin. Ancaq bu, ona nə-sib olmayıcaq. Və mən heç bir böhran da görmürəm. Böhran varsa da, bu, Ermənistən idarəcilik sistemindən dədir. "Yeni Müsavat"ın mə-lumatına görə, bu şərt sözleri erməni KİV-ə müsahibəsin-də Kremlin təbliğat ruporla-rından sayılan "Regnum" in-formasiya agentliyinin baş redaktoru, Rusiya Federasiyasının 1-ci dərəcəli dövlət müşaviri, Kremlin keçmiş əməkdaşı Modest Kolerov deyib.

Bununla belə, İrəvanın hələ də öz mövqeyində israr etməkdə davam etməsi barədə erməni KİV-nin qeydine isə Kolerov belə cavab verib: "Paşinyanın söylədiklərinin heç bir önəmi yoxdur. Nədən ki, qərarlar konsensus yolu ile qəbul edilir. Ve onun Lukaşenko və Nazarbayevdən izahat tələb elə-məsi ilə bağlı hədəsi də Paşinyana kömək etməyəcək".

*****

Bu arada məlum olub ki, ordusuna çağırışçı tapma-yan işgalçi Ermənistənən yeni rəhbərliyi silahlı qüv-

ək deyib: "Mən yeməkdən naraziyam. Döyüş mövqelərinə gedəndə xahiş etdim ki, mənə dadmaq üçün əsgər yeməyi gətirsinlər. Qidaları yedikdən sonra sadəcə dedim: bu, dəhşətdir. Biz bu məsələ ilə bağlı ciddi məşğu-luq, məşğul da olacaq. Amma başa düşmək lazımdır ki, məsələni bir gündə həll etmək olmaz".

Erməni baş nazir əvəzi həmçinin etiraf edib ki, əs-gərlikdə olan oğlu zəng edə-rək ona qida məhsulları göndərilməsini istəyib: "Bu, pis siqnaldır". Paşinyan oğlunun ondan yemək istəməsindən şoka düşdürüyüni söyleyib.

*****

Hələ harasıdır. Ermənistən üçün əsl şok və təlatümlər hələ qabaqdadır. Əlbəttə ki, ordu dəki problemləri bir gün-de həll etmək mümkün deyil. Ermənistən işgalə, işgalçi si-yasetənən qoymayınca, ümu-miyətə, mümkün olmaya-cq. Çünkü istənilən problemin başı iqtisadiyyata, maliyyə məsələsinə gedib dikenir. Belə bir şok-qənaəti ise Paşinyanın lap tez yaşaması olacaq...

□ Siyaset səhəsi,
 "Yeni Müsavat"

Səudiyyə Ərəbistanının vəliəhdı, şahzadə Məhəmməd ibn Salmanın noyabrın 30-dan dekabrın 1-dək Argentinada keçiriləcək G-20 sammitinə qatılacağı açıqlanıb. AzNews.az Türkiye mediasına istinadən xəbər verir ki, bu, onun səudiyyəli jurnalist Camal Qaşiqçı cinayətindən sonra edəcəyi ilk xərici sefər sayılır. Bu haqda informasiyamı sefərdə şahzadəni müşayiət edəcək enerji naziri Xalid Abdulaziz el-Falih yayıb. O, Argentinadan başqa hansı ölkələrə sefər edəcəklərini deməyib.

Səudiyyə şahzadəsi Qaşiqçı cinayətinin əltindən çıxdı...

Məhəmməd ibn Salmanın G-20 sammitinə gedəcəyi xəbəri yayılıb

Qeyd edək ki, "The Washington Post" qəzetiñin köşə yazarı jurnalist Camal Qaşiqçı oktyabrın 2-də Səudiyyə Ərəbistanının İstanbul Baş Konsulluğunda öldürülüb. Bu hadisə Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyəti, o cümlədən şahzadə üçün beynəlxalq səviyyədə ciddi problemlərə, təzyiqlərə səbəb olub. Qaşiqçının öldürülməsindən bəri vəliəhd Məhəmməd ibn Salman heç bir xərici ölkəyə getməyib. Onun bu ayın sonunda Argentinada keçiriləcək G-20 sammitinə qatılacağı barədə məlumat şahzadənin Qaşiqçı işindən get-gedə yaxasını xilas etməsi barədə iddiaları ortaya çıxıb.

Politoloq Natig Miri isə hesab edir ki, Şahzadə Məhəmməd ibn Salmanın G-20 sammitinə qatılması baş versə və hətta o, Avropaya turu çuxsa belə, bunu Qaşiqçı məsələsindən onun qurtulması kimi qəbul etmək düzgün nəticə deyil. Çünkü proses hələ başa çatmayıb. Prosesin başa çatması ilə bağlı Türkiye birmənali şəkildə nöqtə qoymayıncı heç bir ölkə, hətta ABŞ da bu məsələyə son qoyma biləz.

Politoloq qeyd etdi ki, vəliəhdin Argentinada G-20 sammitinə qatılması, sadəcə olaraq, növbəti dəfə Səudiyyə rəhbərliyinin tamamilə dünən yə tərəfindən izola olunmadığını nümayiş etdirmek üçün təşkil olunmuş səfər kimi qəbul ediləcək: "Qərbədə Səudiyyənin pulları ilə bəslənən qüvvələr, hətta hakimiyətlər mövcuddur. Onlar Səudiyyə şahzadəsinin sefərində, dünən yə çıxmışında daha çox maraqlıdır və bunun reallaşması üçün öz imkanlarını səfərber etmələri istisna deyil. İkincisi, hələ Qaşiqçı cinayətinin üstü istintaq tərəfin-

dən tam olaraq açılmayıb və qətlən sıfarişinin konkret kim tərəfindən verildiyi istintaq tərəfindən rəsmi açıqlanmayıb. Bu amil şahzadə ibn Salmanın hansısa xərici ölkəyə və ya böyük bir beynəlxalq tədbirə rahat gəde bilməsində rol oynayır. Yeni hələ istintaq sübuta yetirməyib ki, sıfarişçi şahzadədir, yoxsa başqasıdır. Hələlik qeyri-müəyyənlik davam edir. Ona görə də belə vəziyyətdə Məhəmməd ibn Salmanın hansısa ölkələrə gitməsi və ya viza verilməsine yasaq tətbiq olunmayıb. Qatıldə birbaşa iştirak edən şəxslərə qarşı məhdidiyyətlər yaradılıb. Siyahida hələ vəliəhd yoxdur. Lakin bu heç də o demək deyil ki, şahzadə Qaşiqçı məsələsindən yaxasını birləşəlik qurtarır".

Bu arada məlum olub ki, Camal Qaşiqçının Səudiyyə Ərəbistanının İstanbuldaqı baş konsulluğunda qatlı anının audioyazısı Türkiye mətbuatının əlinə keçib. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə məlumatı "Hürriyet Daily News" nəşri yayıb. Yazılardan göründüyü kimi, jurnalisti viza şobəsinin yerləşdiyi "A" bölməsində tutublar. "Qolu mu buraxın! Özünü nə he-

sab edirsınız?" - deyə Qaşiqçı quisqırıb.

Türkiyənin hüquq-mühafizə orqanları səs yazısında keşfiyyat polkovniki Maher Əbdülezziz Mutrebin səsini ayırd edə biliblər. Bu şəxs mütəmadi olaraq Səudiyyə Ərəbistanının vəliəhd şahza-

miş heyətin üzvlərindən birini, guman ki, səudiyyə keşfiyyatının 57 yaşlı əməkdaşı Mustafa əl-Mədəniye Qaşiqçının libasını geyindirirler ki, o, kon-sulluqdan sağ çıxan jurnalisti təsvir etsin. "20 dəqiqə əvvəl öldürüdümüz adəmin palta-rını geyinmək dəhşətlidir", - o

ixrac olunmayan dəyər

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

ABS-in müdafiə naziri Ceyms Mettis bu günlərde maraqlı açıklama verib. Dünyanın ən qüdrətli dövlətinin hərb naziri etiraf edib ki, Əfqanistanda "Taliban"la bacarmıllar. Bu, o anlama gelir ki, taliblərin ölkədə hakimiyəti əle keçirməsinə əslində bir şey qalmayıb.

Bu, həmçinin onun etirafidir ki, demokratiya "ixrac" edilməz. Ən yaxşı halda "idxal" edilər. Yəni bir xalq demokratiyaya hazırlırsa, onu arzulayırsa, o zaman özü onu getirər-könülli, kənardan təlimat, göstəriş-filan gözləmədən. Yoxsa hansısa digər ölkənin, - lap olsun "demokratiya beşiyi", - onu zorla, rakətlərin qanadında xaricdən, fantastik paralar hesabına belə, sırası mümkünsüzdür.

Elaçə də İraq, Yaxın Şərqi təcrübəsi, "ərəb baharı" göstərdi ki, demokratiya ixrac olunmayan dəyərdir və ixracə cəhdərələkli sonluğa, hətta bütöv bir xalqın faciəsinə getirə bilər. Demokratiya üçün ölkədə minimal zəmin lazmıdır. Quyuya su tökməklə orada su qalmaz ki.

Böyrümzdə Rusiya prezidenti də var. Hakimiyətə islahatçı kimi gelen Boris Yeltsinin dönenində bu ölkədə xeyli dərəcədə Qərbin maliyyə dəstəyi ilə müyyən demokratik təsisatlar, söz və media azadlığı, plüralizm bərqərar olmağa başlamışdı. Lakin bu mühit uzun çəkmədi, Rusiyada demokratiya cücertiləri tezliklə çıktı. Çünkü rus xalqı ona su verib "böyütmək" istəmədi. Niyə?

Ona görə ki, ruslar demokratiyanın Rusiya imperiyasının bütünlüğünə yaratdığı real təhlükədən, daha bir neçə xalqın azadlıq və müstəqillik ələdə eləməsindən qorxular. Imperiyanın bir qədər məzmununu dəyişmiş şətələ qalıcı olmasına seçdilər. Qisası, "velikorus virusu" işe düşdü. Gerçekçi, içtimai ovqatı nəzərə alan B. Yeltsin isə 2000-ci ildə hakimiyəti KQB zabıtına - Vladimir Putine ötdürdü.

Putin artıq 18 ildir Rusiyanın sükanı arxasındadır və əlbəttə ki, demokrat dünya görüşü birisi deyil. Onu Rusiyada təməl insan haqları, azad bazar iqtisadiyyatı, əhalinin güzəranından çox, Rusiyani nəyin bahasına olur-olsun, indiki sərhədləri daxilində saxlamaq, yenidən "Şər imperiyası"na çevirmək, imkan düşdükçə isə onun ərazisini genişləndirmək dündür.

Necə ki, 2014-cü ildə Krim Ukraynadan qopardılaraq ilhaq edildi, ondan az önce Gürcüstanın iki parçası işğal olundu. Necə ki, eyni hədəf naminə 2000-ci illərin əvvəlində məqrur çəçen xalqı öz tarixində 2-ci dəfə soyqırma məruz qoyuldu. Üstəlik, bu balaca Qafqaz xalqına qarşı həmin total hərbi kampaniyanın əsas fiqurları "Rusya qəhrəmanı" adına layiq görüldülər.

Rus xalqı bu qırğına laqeyd qaldı, üstəlik, "Rusya qəhrəmanları"nı mədh elədi, övdü. Təki imperiya yaşısan. Zətən, ölkənin yeni rəhbəri də bu ovqatı qabaqcadan bildiyi, düzgün hesabladığı üçün bir xalqın milli-azadlıq hərəkatını qan göllündə boğdu. Təbii ki, Putin bununla həm də Rusiyanın formal sərhədləri daxilində yaşayan başqa azadlıq-sevər xalqlara (tatarlar, başqırdlar və s.) görk vermək istəyirdi.

Ən əsası, "çəçen kampaniyası" ilə Rusiyada demokratiya bitdi. Putin aydın şəkildə anons elədi ki, onun idarəciliyi dövründə nələr gözlənilir, nələr isə - yox. Halbuki, Rusiyanın konstitusiyasında tamam ayrı şəyər yazılb və demokratik ölkələrinkindən ciddi fərqlənmir. Beləcə, rus xalqı özü də buxovda qalmığı azad olmaqdan üstün tutdu. Zira, başqa xalq(lar) əsərətə saxlayan xalq azad sayılmaz...

Sözü ona getiririk ki, bir ölkədə demokratiyanın da, avtoritarizmin də, monarxiya və mütləqiyətin də qarantı faktiki olaraq, orada yaşayan dominant (əsas) xalqdır. Gözəl qanunlar, gözəl və bərbəzəklə konstitusiyalar yazıla və qəbul edilə bilər. Ancaq bu, yalnız başlanğıcındır, xoş məramdır. Əger onların arxasında toplum və onun iradesi dayanmasa, hamısı kağız parçasına çevriləcək. Neçə-neçə nümunə getirmək olar.

Və bir xalqa demokratiya yoluna çıxməq üçün xaricdən səmimi şəkilde kömək göstərmək lazımdır, bunu sırf "mülacivə doza"da, cərrah dəqiqliyi ilə eləmek lazımdır. Axi cəmiyyət də insan orqanızmı kimidir, "qan alma"nın ona bişəkk, faydalı var, gümrahlaşdırıcı təsir göstərir. Bir şərtlə ki, bədənинe baxıb "qan almaq" gərəkir.

Xalqın iradəsinə gəlince, məsələn, ABŞ-da heç kəs özünü qanundan, hüququn allılıyində yüksəkdə qoya biləz. Amerika xalqının iradəsi imkan verməz. Daim işlək və əvəz olunan hüquqi mexanizm onu dərhal çıxdaş eder. Xalqın hakimiyəti də elə budur...

Jurnalıstin ölümündən 20 dəqiqə sonra Türkiyəyə gəl-

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Gürcüstan hökuməti-nin aztəminatlı əhalinin kredit borclarının ləğvini dair qərarı Azərbaycan cəmiyyətində analoji problemin müzakirələrinin yenidən canlanmasına səbəb oldu. Həcmi 2 milyard manata yaxınlaşan problemlı kreditlərin banklara, əhaliyə yaratdığı çətinliklər bir daha gündəmə gətirildi.

seçilməlidir ki, vətəndaşların beraberliyinə dair konstitusion hüquq pozulmamalı, eyni zamanda dövlət vəsaitləri hansısa formada kimlərinə maraqlarına xidmet etməməlidir. Yəni çox ciddi və hərəfli dərinleşmiş təhlillərin, araşdırmacların aparılmasına ehtiyac var. İlk növbədə prob-

da borclarını ödəməkdən imti-na edirlər".

R.Həsənov bildirir ki, elə insanlar var ki, böyük çətinliklə, hətta bir çox hallarda digər mənbələrdən borclanma-ya gedərək kreditlərini ödəyirlər: "Bu, həmin vətəndaşların məsuliyyət hissini daha yüksək olduğunu göstərir.

rib? Bu qərardan zərər çəkən subyektlər hansılar? Həmin subyektlər üzrə zərər müəyyənləşdirilməli və dövlət tərəfindən qarşılanmalıdır. Bu zaman güzəştər kredit məbəleginə hesablanmış faizlə üzrə edilə bilər. Xaxud tutalı ki, 3 minə qədər olan kreditlər si-linir, 3-20 min arası kreditlər

Azərbaycanda kimlərin kredit borcları silinə bilər - ekspert rəyi

Rəşad Həsənov: "Dövlət dəstəyi tətbiq olunarkən istehlak kreditləri ilə biznes kreditləri fərqləndirilməlidir"

Eyni zamanda məlum oldu ki, nəinki aldığı 2-3 min dollar (xaxud manat) krediti qaytarmaq imkanında olmayan aztəminatlı insanlarla yanaşı, yüz minlərlə dollar/manat kreditləri götürürək təyinatından yayındır mənimseyən şəxslər də dövlətin hesabına borclarının bağlanması gözleyirlər. Məlum olduğu kimi, bu gün bankların eksəriyyəti üzrə yaranan problemlə kreditlərin böyük hissəsi məhz bank inzibatçıları, müxtəlif məmurların yaxınları olan ikinci qrup şəxslərdədir.

Qeyd edək ki, Gürcüstan-da adları kredit borcuna görə qara siyahıya salılmış 600 minədək aztəminatlı vətəndaşın 2 min lariyə qədər olan borcları silinir. Bəs Azərbaycanda hökumət problemlə kreditlər məsələsinə əl qoyarsa, kimlərin borcları silinə bilər? Sualı cavablandırıran iqtisadi-ekspert Rəşad Həsənovun dediyinə görə, hökumət belə bir qərar qəbul edərsə, çox ciddi araşdırmaclar aparılmalıdır: "Bu qərar olacaqsə, ilk növbədə kimin kreditlərinin silinəcəyi sualının real cavabı tapılmalıdır. Ele mexanizm

lemlilər siyahısına düşmüş müştərilər üzrə müyyən qiymətləndirmələrin aparılması na başlamaq olar. Çünkü artıq bu siyahıya düşmək həmin müştərilərin borclarını qaytara bilməklərini göstərir. Lakin burada da ciddi araşdırmacların aparılması zərurəti yaranır. Belə ki, mövcud vəziyyət göstərir ki, bir çoxları imkanları ol-sa da, ümumi mənzərə fonun-

Adamlar da var ki, çox rahat yaşayırlar, gəlirləri də yetərin-cədir, amma ödənişlərini et-mirlər. Seçim edərkən bu mə-qamı da nəzərə almaq lazımdır. Yəni genişmiqyaslı araşdırma aparılmalıdır. Daha yaxşı olar ki, məsələyə bu kontekstdən yanaşılış: birinci, 2015-ci ilin fevalindən etibarən nə baş verib? Devalva-siyalar barədə qərarı kim ve-

də faizlər dövlət tərəfindən kompensasiya olunur, 20 mindən yuxarı olan kreditlər-də isə məzənnə fərqinə kom-pensasiya tətbiq edilir. Bunun dəqiq mənəximəni fiskal siya-seti həyata keçirən qurumlar və Nazirlər Kabinetin birgə müyyənələşdirə bilər".

Ekspert hesab edir ki, dövlət dəstəyi tətbiq olunarkən istehlak kreditləri ilə biznes kreditləri fərqləndirilməlidir:

"İstehlak kreditləri eləvə dəyər yaratmayan vəsaitlərdir. Real sektora verilən biznes kreditləri isə əlavə dəyər yaratmağa yönəldilir. Düzdür, Azərbaycanda kreditlərin düzgün rəsmiləşdirilməsi kimi bir problem də mövcuddur. Kreditlərin böyük hissəsi istehlak krediti kimi rəsmiləşdirilir. Xaxud biznes adı ilə götürülən kreditlər tamam başqa istiqamətlərə yönəldilir. Buna görə də bu məsələlərdə çox diqqəti olmağa ehtiyac var. Valyutada kreditləri olan vətəndaşlar ikinci dərəcəli risk qrupu olaraq seçime daxil edilə bilər. Biznes kreditləri üçün-cü, istehlak kreditləri isə dör-düncü dərəcəli risk qrupu kimi seçilə bilər".

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

BP-də ixtisaslı işçilərin 90 faizi azərbaycanlılardır

lari yerli mütəxəssislərin əvəz etməsinə nail olub. İxti-sasi olmayan işçilər isə 100 faiz yerli vətəndaşlardan ibarətdir.

Şirkətin ictimaiyyətlə əla-qələr şöbəsindən müsa-vat.com-a verilən məlumatə görə, bu, şirkətin Azərbay-canda ixtisaslı işçilərinin 90 faizini təşkil edir.

Qeyd edək ki, 2014-cü il-dən bəri BP-nin 2018-ci ilin sonunadek ixtisaslı işçilərinin 90 faizini milli kadrlar təş-ki edəcəyi barede öhdəliyi var idi. Şirkət bildirir ki, bu öhdəlik artıq yerinə yetirilib. Belə ki, bu müddətdə ixtisaslı işçi tələb edən vəzifələrin ek-səriyyətində xarici vətəndaş-

da BP və onun əməliyyatçısı olduğu birgə layihelərdəki tərəfdəşləri Azərbaycanda sozial investisiya layihelərinə 3.3 milyon dollar xərcleyiblər.

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

Müsahibimizin fikrincə,

Bakının kirayə bazarında böyük bahalaşma
Nüsret İbrahimov: "Proses hələ davam edəcək"

Paytaxtın kirayə mənzil bazarında kəskin bahalaşma və təklifin azalması müşahidə edilir. Bu günlərdə bu bazar da apardığımız müşahidələr göstərir ki, 1-2 otaqlı mənzillərin kirayə qiymətində 20 faizdən yuxarı artım qeyd olunub. Son bir ayda qiymətlər belə mənzillər üçün 300 manatdan 350-400 manatadək yüksəlib.

Kirayə haqlarının bahalaşması xüsusilə metro stansiyalarına yaxın ərazilərdə həm də qıtlıqla müşayiət olunur. Belə ki, Qara Qarayev-Neftçilər-Xalqlar Dostluğu-Əhmədli-Həzi Aslanov etibarlılarında kirayə mənzil tapmaq müşküle dönüb. Bu ərazilərdə nəinki köhnə, heç yeni binalarda da kirayə verilən mənzilləri boş tapmaq olur.

Qeyd olunan ərazilərlə yanaşı, Bakının etraf qəsəbelərində də kirayə haqlarında ciddi artım var. Məsələn, Buzovna qəsəbəsində orta təmirli 1-2 otaqlı mənzillərin kirayə haqqı 200-250 manatdan 300 manata yüksəlib. Eyni hal dərəqədə qəsəbelər də də müşahidə olunur.

Mənzil bazarı iştirakçılarının verdiyi məlumatə görə, kirayə haqlarının artması bazarın qıtlıqla bağlıdır. Belə ki, hökumətin həyata keçirməkə olduğu pilot layihələr çərçivəsində 50-dən çox bina söküllüb: "Bu binaların özlərində kirayə evlər vardi. Bundan əlavə, şəhərin kirayə bazarının aktiv olduğu ərazilərində söküntülər aparılır. Bu, kirayə verilən mənzillərin sayıda azalmaya səbəb olub. Digər tərəfdən, sökünlər mənzillərdə yaşıyan əhalinin böyük hissəsi müyyən bir dövr üçün de olsa kirayə ev tutma-lı olur. Bu işe kirayə bazarında tələbatı artırıb".

Bəzi bazar iştirakçıları son vaxtlar Rusiyadan Bakıya gəzməyə gələnlərin sayının çoxalmasının da kirayə bazarına təsir etdiyini deyirlər. Onların sözlərinə görə, xeyli sayıda Rusiya vətəndaşının Bakıda tanışları, dostları yaşayır və onlar həmin şəxslərin yardımına yaradı: "Bildiyiniz kimi, Bakıda hotellərde qiymətlər xeyli yüksəkdir. On gün hoteldə qalmış xərcinə yarısına normal ev tutmaq olur. Buna görə də ruslar Bakıya gələndə ev tutmağı üstünliklə verirlər".

"MBA Group" konsalting şirkətinin baş direktoru Nüsret İbrahimov deyir ki, kirayə bazarındaki bahalaşmanın birinci səbəbi mövsümi amıldır: "Payız ayları adətən mövsümi aylar sayılır: tələbələr gelir, bazarda aktivlik yaranır. Sentyabrın sonlarında isə yerdeyişmələr başlayır, oktyabrın sonundək davam edir. İkinci səbəb təklif portfelinin azalması ilə bağlıdır. Məsələn, əger əvvəller biz ay erzində 1300-1400 təklif yığa bilirdik, indi onların sayı 800-900-e düşüb. Bu da həm xruşşovkaların, həm Sovetski, həm Alatava, həm də Xutorda aparılan söküntülərlə bağlıdır. Üçüncü faktor isə budur ki, 2015-ci ildə devalvasiyadan sonra satış qiymətləri yerində qalsa da, kirayə haqlarının bir qədər də bahalaşması ehtimalı var".

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanın hazırlı maliyyə imkanları problemlə kreditlər məsələsini həll etmək üçün ki-fayət qədər yeterli səviyyədədir: "Bu imkan böyükdür. Nəzərə almaq lazımdır ki, problemlə kreditlər ölkənin maliyyə-bank sektorunu iflic vəziyyətinə salıb. Bu gün ümumi kredit portfelinin 14 faizdən yuxarısı problemlə kreditlərdir. Hansı ki, 6 faizdən yuxarı artıq SOS hesab olunur. Belə bir şəraitdə banklar işləyə bilmir, on-

□ DÜNYA SAKIT,
"Yeni Müsavat"

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağılıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Azərbaycan-Belarus münasibətlərinin inkışafı iki dost ölkəni məmənnun etdiyi qədər işgalçı Ermənistənin narahatlığına səbəb olub. Azərbaycan prezidentinin Minskə səfəri, belaruslu həmkarı Aleksandr Lukaşenko ilə səmimi görüşü, həmçinin səfər çərçivəsində əldə olunan mühüm razılaşmalar İrəvanı şok vəziyyətine salıb.

Səfərin üstündən günler keçəndə, Ermənistan metbuati, yerli ekspertlərlə yanaşı, həkimiyət nümayəndləri də Minsk Azərbaycana rəğbətini sinirə bilmirlər. Üstəlik, Ermənistənin üzv olduğu Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında (KTMT) Ermənistəna qarşı ironik münasibətin formalaşmasının səbəbləri ətrafında İrəvanda baş sindirilanlar artı. Bundan əvvəl baş katibinin faktiki olaraq İrəvandən alınıraq Belarusa həvələ edilməsi de erməniləri çəşqin duruma salıb. İşgalçi ölkə anlaya bilmir ki, necə olur onun üzv olduğu təşkilatda Azərbaycanın məraqlarına uyğun addımlar atılır, nəinki Minsk, hətta Astana da Ermənistəna qarşı saymazına davranır. Ermənistənin "ağa" si Rusiya isə bu mənzərəni kənardan seyr etməkdədir. Bütün bu mənzərə seckönçəsi Nikol Paşinyanın dəstəsinə ciddi problemlər vəd edir. Xatırladaq ki, öten ay Rusiya XİN başçısı S. Lavrov Dağılıq Qarabağ probleminin həlli imkanlarının yaranmadığından bəhs edərək bunu Ermənistəndə gərginliyin davam etməsi ilə izah etmişdi. Faktiki olaraq bu, o demək idi ki, Paşinyan hökuməti Kremli hesablaşmayına, ikili oyunlara son qoymayana qədər İrəvanın "başı ağrıyacaq".

Qeyd edək ki, prezident İlham Əliyev Minskdə çıxış edərək "Belarus və Azərbaycan iki dost kimi uğurla irəliləyəcək"-deyə, bəyan edib. Belarus prezyidenti Lukaşenko isə növbəti dəfa vurğulayıb ki, Minsk ilə Bakı arasında həll edilmiş və həll edilə bilməyən məsələlər yoxdur. "Müzakirə üçün qapalı mövzular da yoxdur. Biz etibarlı strateji tərəfdəşələr olmuşaq və yenə də belədir. Bizim azərbaycanlı dostlarımız, Azərbaycandakı qardaşlarımız biləməlidirlər ki, biz Belarusda Azərbaycan üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Bizim üçün çətin dövrlərdə sizin oynadığınız rolu, bizə etdiyiniz köməyi həmişə yadda saxlayacaqı. Biz qədəbilən xalqıq və bunu yaxşı xatırlayıraq. Lazım gələrsə biz də Azərbaycan xalqına eyni qaydada həmişə kömək edəcəyik"-Lukaşenko deyib.

Kifayət qədər ciddi və açıq dəstekdir. Bundan sonra Ermənistən Belarusun yer aldığı KTMT-dən hərbi dəstək gözləməlidir. Azərbaycanın uğurlu siyaseti və dostluqda, müttəfiqlikde etibarlı tərəfdəş kimi tanınması ölkəmizə etibarı artırıb. Artıq Ermənistən prezidenti Armen Sərkisyan da ölkəsinin KTMT rəhbərliyində yerini itirməsindən təəssüfunu ifade edib. Ancaq "özü yixilan ağlaz" deyiblər...

Ermənişunas alim Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat" a de-

President Administrasiyasının rəsmisi deyib ki, səfər zamanı dövlət başçılarının iştirak ilə 9 sənəd imzalandı. "Ən vacib sənəd isə dövlət başçıları tərəfindən imzalanmış birgə bəyanatdır. Bəyanatın 6-ci maddəsində Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli ilə əlaqədar məqamlar öz əksini tapıb. Bəyanatda qeyd olunur: "Tərəflər, yəni dövlət başçıları Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüququn qəbul edilmə norma və prinsipləri, xüsusi dövlətlərin suveren bərəberliyi, tərəflərin toxunulmazlığı, ərazi bütövlüyü və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri və ATƏT-in qərarları əsasında tezliklər sülh yolu ilə həllinin vacibliyini qeyd edirlər". Bu, bir daha onu göstərir ki, beynəlxalq ictimaiyyət, o cümlədən Belarus Azərbaycanın haqlı və ədalətli mövqeyini dəstekleyir. Münaqişənin həllinin esasları da beynəlxalq ictimaiyyət üçün aydın xarakter daşıyır ki, bu da Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri ilə kənarlaşdırır. Həmçinin Belarus ile Azərbaycan arasında olan yüksək etimadın təcəssümü və göstəricisidir ki, ölkələrimiz üzv olmuşaq beynəlxalq təşkilatlardan da bir-birini dəstekləyir".

"Azərbaycan-Belarus birgə bəyannameyi Ermənistəna tərs sillədir" - ekspertlər

İşgalçi ölkə Bakı ilə Minsk arasında əldə olunan anlaşmalardan ciddi narahatdır; Qarabağın işğaldən azad olunmasına aparən əməkdaşlıqlar təcavüzkar ölkəni qorxuya salıb

di ki, Ermənistən gündəmini müntəzəm izləyir və işgalçi ölkədə yaşanan gərginliyi müşahidə edir: "Ötən gün Ermənistənin baş nazirinin vəzifəsini icra edən şəxs - Paşinyan mətbuat nümayəndəleri ilə görüşdü. Mən TV ilə onun xülasəsini baxdım. O, hələ də Belarus prezidentindən Azərbaycanın Belarusdakı səfirinə verdiyi məlumatla bağlı açıqlama gözlədiyi söylədi, əks təqdirdə, başqa yollara el atacağını dedi. Bilmirəm bu adam Belarusa ne edə bilər? Belarusun Azərbaycana silah satmasına da ciddi təpki göstərək dedi ki, "sən mənim ölkəmin paytaxtın, vurmağı bəyan edən ölkəyə silah satırsan. Demək, sən bizi təhdid edən ölkə ilə həmfikirsən" kimi ifadələrə əsildən Belarusdan cavab verilməlidir. Əlbəttə, biz bu siyasi situasiyadan istifadə edərək o biri ölkələrin də BMT-nin qətnamələrinin yerinə yetiriləməsi fikrine destək vermələrim. Nələkən ola bilərik. Çoxdan bəri Qarabağ məsələsinin həllinə BMT kimi nüfuzlu bir qurumun aracılığı ilə nail olmaq fikri vardır. Hətta ATƏT-in Minsk Qrupunun fəaliyyətsizliyindən gileyənlər onu BMT-yə daşımaq təsəbbüsündə bulunmaqdadırlar. Mənəcə, BMT-de bize daha çox dəstək verənlər olacaq".

Q.Çaxmaqlının fikrincə, şübhəsiz ki, Belarusda imzalanın Azərbaycan-Belarus birgə bəyannameyi Ermənistəna tərs sillədir və digər ölkələrlə də bələ sənədlər qəbul edilməlidir: "BMT qətnamələrindən siyaset timizde və diplomatiyada yetərinə istifadə edə bilmirik. Ermənilərin əlinde belə bir sənəd olsaydı dünyani dağıdardılar,

İkinci tərəfdən, Ermənistən

KTMT-də mövqə zəifləyindən sonra revanş olaraq Qazaxistən və Belarusa hücum çəkiləməsi birbaşa daxılə, seçkiyə hesablanmış addımlar要说: 请根据上下文提供正确的文本内容。

şəhərində müzakirə ediləcək. Orada baş katiblik vəzifəsinə Belarus nümayəndəsinin təyin ediləcəyi gözlənilir. Belarus prezidentinin təyinat üçün üç naməzdi var. Bu naməzədlərdən biri də vaxtılıq Bakıda hərbi təhsil alan və hazırda Belarus Tehlükəsizlik Şurasının katibi vəzifəsində çalışan Stanislav Zasdır. Ermənilər buna ciddi etiraz edirlər. Ancaq bütün həllərdə Lukaşenko ehtiyat tədbirləri görüb. Və bu məsələ Belarusun nümayəndəsinin baş katiblik vəzifəsindən istinadən xəbər verir ki, adı açıqlanmayan rus keşfiyyatçı Qarabağda genişmiyəqasılı mühəribənin olmayışını qeyd edib. "Ermənistən resmi olaraq Rusiyanın müttəfiqidir. Bizim Gümrüdə hərbi bələdliyət onun reytinqinə ciddi xələl getirdi".

Bu arada Rusiya xüsusi xidmət orqanının Cənubi Qafqazla məşğul olan zabiti Dağılıq Qarabağla bağlı müəyyən sirləri açıb. Publika.az Ermənistən mediasına istinadən xəbər verir ki, adı açıqlanmayan rus keşfiyyatçı Qarabağda genişmiyəqasılı mühəribənin olmayışını qeyd edib. "Ermənistən resmi olaraq Rusiyanın müttəfiqidir. Bizim Gümrüdə hərbi bələdliyət onun reytinqinə ciddi xələl getirdi".

İkinci, erməni baş katib yerinə Belarus kimi dövlətərəsə münasibələrə və beynəlxalq hüquqa hörmət edən dövlət gələcək. Ermənilər üçün bu elverişsizdir. Azərbaycan üçün tam əksine, olduqca elverişli nəticədir".

Q. Hüseynli bildirib ki, Paşinyan küçədən gəlmış, kütle psixologiyası ilə hərəkət edən və populizmə hesablanmış adımları ilə tanınan şəxsdir: "O, çox istəyirdi ki, öz nümayəndəsinin sözügedən təşkilatın baş katibliyi vəzifəsindən gəndərə bilsin. Lakin istəyi həyata keçmədi və bundan sonra Lukaşenko və Nazarbayevin üzərində düşdü. Hətta belə bir iddia qaldırıdı ki, bu iki şəxs Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında Azərbaycanın lobbiçiliyini həyata keçirir. Bu iddia ilə təşkilat daxilində çaxnaşma yaratmağa çalışıb. Ancaq Lukaşenko ona layiqli şəkildə cavab verdi. Bilirdi ki, bu adam təşkilatdaxili

Göründüyü kimi, Türkiye-Rusya münasibətlərinin inkışafı da Ermənistəni təşviş salır. Proseslər Azərbaycanın xeyrinə cərəyan etməkdədir. Əgər sülh yolu ilə torpaqlar azad olunmasa, inşallah, Azərbaycan ordusu elə Rusiya və Belarusdan alınan silahlarla Ermənistəna sarsıcı zərbə vurub torpaqlarımızı azad edəcək".

Mətbuat yaranan gündən etibarən hər zaman cəmiyyətdən böyük təhlükətən rəyi formalaşdırınasas vasitələrdən biri olub. Əhalinin sosial-siyasi, mədəni ab-havası müəyyən edən, ictimai rəyi formalaşdırınadəməz mediadır. Bu baxımdan milli-mənəvi dəyərlərin həm aşınmasında, həm də təhlükətində medianın rolunu inkar etmək mümkün deyil.

Xüsusən də informasiya texnologiyalarının inkişaf etdiyi müsair dövrümüzə, internet adlı qlobal bir virtual məkanın mövcudluğu beynəlxalq aləmə ineqrası prosesini, xarici mədəniyyətlərin cəmiyyətimizə ayaq acamasını daha da sürətləndirir. Dilimizdən tutmuş mədəniyyətimizə, dinimizdən adət-ənənələrimizə qədər hər yerdə yad elementlər özünə yer almaqdadır. Bu mənada qloballaşma prosesindən geri qalmamaq şətirlə milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına və milli kimliyimizin zədələnməsine çalışmalıyıq. Milli kimliyimizi, bir xalq olaraq varlığımızı digər etnoslardan fərqləndirən dəyərlərə, tarixi və mədəni yadداşımıza sahib çıxmadan beynəlxalq aləmdə önəmli yerə yüksəlməyimiz də mümkün deyil.

Qeyd edək ki, müstəqilliyimizin bərpasından sonra milli-mənəvi dəyərlərin qorunması dövlətin də prioritet siyasetinə çevrilib. Sovet hökuməti dövründə mənəvi dəyərlərimiz kommunizmin təhlükətinin kölgəsində qalsa da, müstəqil dövlətin qurulmasından sonra vətənpərvəlik və azərbaycanlıq ideologiyası, əsasən də real həqiqətləri eks etdirən tariximiz təhlükə olunmağa başladı. Bu prosesin əsas aparıcı qüvvəsi müstəqil mətbuat orqanları və yeni yaranmaqdə olan özəl televiziya kanalları oldu.

Milli-mənəvi dəyərlər deyərkən, ilk növbədə tariximiz, ana dilimiz, milli mədəniyyətimiz, ədəbiyyatımız, müğəm və aşiq sənəti kimi milli musiqimiz və xalqımız üçün dəyərə çevrilən tarixi şəxsiyyətlərimiz nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, azərbaycanlıq ideologiyası, vətəndaşlıq hissi, dini dəyərlər, İslam ənənələri, o cümlədən cəmiyyətdəki müxtəlif dini kəsimlərlə birgəyəşəyiş qaydaları, tolerantlıq və multikulturalizm dəyərlərinin təhlükətindən etibarən hər zaman cəmiyyətdən böyük təhlükətən rəyi formalaşdırınasas vasitələrdən biri olub. Əhalinin sosial-siyasi, mədəni ab-havası müəyyən edən, ictimai rəyi formalaşdırınadəməz mediadır. Bu baxımdan milli-mənəvi dəyərlərin həm aşınmasında, həm də təhlükətində medianın rolunu inkar etmək mümkün deyil.

de həm hökumətin, həm də medianın diqqətindədir. 2016-cı il Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" kimi qeyd olundu və müxtəlif xalqların, mədəniyyətlərin bir-birinə qarşılıqlı hörmət şəriatində mövcud olmasının mexanizmləri cəmiyyətə təbliği olundu. Həmçinin 2017-ci ilin "Islam Həmrəyliyi ili" elan edilməsi, eyni ildə İslam Həmrəyliyi Oyunlarının keçirməsi bu dəyərlərin həm hö-

verilişləri, insan kədərini və əzabını şouya çevirmək, milli ənənələrimizə zidd olan bəzi məqamların ictimaiətədirilən qarşılıdır və ən müxtəlif kəsimlər bu verilişlərə qarşı etirazlarını bildirirlər. Biz "525-ci qəzet" olaraq daim çalışmışıq ki, Azərbaycan xalqının təməl dəyərlərinin qorunub saxlanılmasına köməklik göstərək. Mətbuat üçün bu dəyərlərdən başlı-

çalışmışıq. Eyni zamanda Azərbaycanın milli mədəniyyəti, ədəbiyyatı üçün dəyərə çevrilən məqamları da təbliği etmeye çalışmışıq. Müxtəlif dəyərlərin qorunması, vətən-müşahidəçilər "525-ci qəzet" in fərqini, üstünlüyünü da bu kimi məqamlarla bağlayırlar. Hesab edirəm ki, dünyada gedən hazırlıq qloballaşma şəraitində, bir çox millətlərin adət-ənənələrinin yoxa çıxdığı bir dövrdə, hər bir xalq öz köklərinə bağlanmaqla, milli

Dəstəyi Fonduun xətti ilə jurnalistlər arasında keçirilən müsabiqələrin istiqamətlərindən biri də məhz milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, vətən-pərvəlik, azərbaycanlıq ideologiyasının təbliğidir. Bu mövzular media tərəfindən çox həvəsle işlənir. Nəticə də var. Əgər qloballaşan dünyada biz Azərbaycan xalqı olaraq milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruya bilirik, artıq bu dəyərlər millətimizin xarakterini

lərə nə qədər sadıq olmaqla ölçülür. Hər hansı xalq öz dəyərlərinə nə qədər sadıq qalsa, qloballaşma prosesində də bir o qədər uğurla iştirak edə bilər. Əks halda, o xalq bu prosesdə itib gəde bilər. Azərbaycanda milli-mənəvi dəyərlərin müdafiə olunmasında, həmçinin onun əhəmiyyətinin anlaşılmasında medianın, cəmiyyətin və hökumətin baxışı üst-üstə düşür".

Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasında dövlət və media həmrəyliyi

Rəşad Məcid: "Mətbuat üçün bu dəyərlərdən başlıcası Azərbaycan dilinə münasibətin qorunmasıdır"
Aydın Quliyev: "Qloballaşma prosesi ilə milli dəyərlərin qorunması prosesi bir-birinə zidd deyil"

kumətin keçirdiyi tədbirlər, həm də media vasitəsilə cəmiyyətdə təbliği olunması ilə nəticələndi.

Media kapitanları da rəhbərlik etdikləri mətbuə orqanları milli-mənəvi dəyərləri qorumağı özlərinə bərc bilirlər.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Məsəvət" a açıqlama verən

"525-ci qəzet" in baş redaktoru Rəşad Məcid hesab edir ki, milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasında, medianın, xüsusən də indi ictimai fikirə daha çox təsir edən televiziyaların rolü böyükdür:

"Ona görə də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə bağlı materialların, Cümhuriyyət liderləri haqqında yaraların, bu dövr tarixinin qəzetdə işıqlandırılmasına böyük önem vermişik. Tariximizin bu cür dəyərlərə məqamları

cəsi Azərbaycan dilinə münasibətin qorunmasıdır. Biz qəzetişimizdə ilk növbədə bu na əməl etməyə çalışmışıq. Azərbaycan hökumətinin ana dilinə həssas münasibəti, imzalanan sərəncamlar da onu göstərir ki, biz bu məsə-

dəyərlərini nümayiş etdirir, məkələ fərqini və üstünlüyünü ortaya qoya bilər. Medianın da bu məsələdə həssaslığı və qeyd etdiyim dəyərləri qoruması vacibdir".

"Bakı Xəbər" qəzetiinin baş redaktoru Aydın Quliyev "R.Məcidin sözlərinə görə, tariximiz bir sıra dönmələri var ki, onların yaşa-

dılması da Azərbaycan dövlətçilik ənənələrinin qorunması baxımından vacibdir: "Bu, həm milli özgürlüyümüzü qorumaq və qloballaşan dünyada ona qarşı yönələn bütün təhlükələri qorumaq baxımından vacibdir. Müsbət bir haldır ki, bu istiqamətdə hökumətin aparlığı siyasetə medianın fəaliyeti üst-üstə düşür. 2009-cu ildən bugünə kimi Kütəvə İnformasiya Vəsiti lərinə Dövlət

müəyyən edən əsas amillərə məhkəmələrini və qurulmasıdır. Aparılan işin nəticəsi ilə qurur duymaq olar. Lakin bir şeyi də unutmaq olmaz ki, qloballaşma prosesi fasilesiz olaraq gedir. Bu prosesdə milli dəyərlərinin, mədəniyyətimizin, dili-

min bu və ya digər dərəcədə təhlükəyə məruz qalması perspektivi hər zaman var. Ona görə də milli dəyərlərimizin qorunması işi də fasilesiz olaraq aparılmalıdır. Əslində qloballaşma prosesi ilə milli dəyərlərin qorunması prosesi bir-birinə zidd deyil. Bunlar arasında balans yarada biləsək, həm qloballaşmanın imkanlarından bəhrələnmə bilərik, həm də milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruya bilərik. İndi qloballaşma prosesində ən aktiv iştirakçı olmaq, birinci növbədə milli-mənəvi dəyər-

Onu da qeyd etməliyik ki, hazırda mənəvi dəyərlərin aşınmasında xalqımızın mənəvi dəyərlərinə uyğun olmayan televiziya verilişlerinin rolü da xüsusi vurgulanır və bu baredə dəfələrlə aidiyyəti qurumaldan xəbərdarlıqlar edilib. Təbii ki, söhbət təkcə yerli telekanallardan da getmir. Efir məkanımıza ayaq acaq xarici televiziya kanalları, onlarla xarici serialar Azərbaycan ailə institutuna yad olan elementlərin gənc nəslin düşüncəsində yer almamasına səbəb olur. Media orqanları eyni anda milyonlarla insanı əhatə edə bildiyindən, mənəvi dəyərlərin aşınmasındaki rolu da digər vasitələrdən daha güclüdür. Bu baxımdan fasiləsiz olaraq dəyərlərimizin təbliği, təkcə sözə deyil, şəxsi nümunə ilə, nümunəvi şəxsiyyətlərimizin həyatı fonunda işıqlandırılmaqla cəmiyyətə çatdırılmalıdır.

Son illər mənəvi dəyərlərin təbliği istiqamətində ən çox iş aparan qurumaldan biri də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və onun nəzdindəki Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondudur. Bu qurum təkcə paytaxtda deyil, regionlarda da əhalinin müxtəlif təbəqələri arasında dini və milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği təqribən aparır. Dövlət qurumaların bu istiqamətdəki fəaliyyətinə media da arzuolunan dəstəyi də verərsə, o zaman arzuolunan nəticələr daha tez əldə edilə bilər.

P.S. Məqale Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu tərəfindən elan edilmiş "Media və mənəvi dəyərlər" mövzusunda məqələ müsabiqəsi üçündür.

□ Nərgiz LİFTİYEVA
Yeni Məsəvət

İki gün önce Gəncədə baş verən qaz partlayışı, ardınca paytaxtda baş verən qaz partlayışları və dəm qazı zəhərlenmələri ciddi təlaş doğurub. Qişın gəlişi ilə bu sahədə xeyli neqativ hallar da artmaqdadır. Bunun qarşısını hansı formada almaq olar? Çıxış yolları nələrdir?

Azad İstehlakçılar Birliğinin kommunal təsərrüfat üzrə mütəxəssisi, "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin eks şöbə rəisi Nüsret Qasımov "Yeni Müsavat" a müsahibəsində bu suallara aydınlıq gətirib. Müsahibəmizdən önce Gəncədəki məlum partlayışla bağlı rəy almaq istədik.

- Gəncədəki hadisə barədə şərh vermək istəmirəm. Dövlət komissiyası işləyir. Bu şərh dövlət komissiyasına müdaxilə etmək kimi qiymətləndirilə bilər. Ancaq öz müləhizərimi deyə bilərəm. Orada heç bir təxribatdan söhbət gedə bilməz. Adı yaşayış binasıdır. Bu təxribatların qarşısını almaq üçün baş vermiş olay komissiya tərefindən araşdırılmalıdır və əhaliyə müfəssəl xəbər verilməlidir. Yeni aydınlıq gətirilməlidir ki, insanlar nigarlılıqda qalmaları. Təəssüf ki, bu zamana qədər baş verən hadisələrlə bağlı komissiya tərefindən heç bir açıqlama verilməyib. Kimin təqsirdir, nə baş verib? Bu haqda böyük müzakirələr aparılmalıdır. Ən əsası da ona görə ki, orada insan ölümü var. Bir insanı həyata qaytarmaq üçün milyardlar da ödənsə, faydası olmaz. Bir adam bir adamı bıçaqlayanda onun söhbəti nə qədər müddət gedir.

Gəncədəki qaz partlayışı ilə bağlı araşdırma bitsin, komissiya öz rəyini versin. Ondan sonra təhlil etmək olar.

- *Düzdür, siz araşdırma nəticələri elan edilmədən bu barədə rəy vermək istəmədiniz. Amma adəti üzrə bu cür böyük qəzaların baş verməsinə səbəb nə olur?*

- Mənim müləhizəmə görə, ikinci mərtəbədəki sakın qazı yanılı qoyub, yatıb. Gecə də müeyyən səbəbdən, ya külek, ya da qazın üstündə qazan olub, çay olub. Daşib söndürüb onu. Dolub otağa. Biz işlədiyimiz qaz məşət qazıdır və o, otağa, mətbəxə 4.5 faiz yiğilarsa, partlayış

"Gəncədəki partlayış təxribat ola bilməz"

Nüsret Qasımov: "Əhaliyə verilən qazın tərkibində zəhərli maddə olduğunu deyənlər bu ölkəni sevməyənlərdir"

üçün hazırlıdır. 15 faizdən yuxarı partlayış yox, yanğın olur. Çünkü qazın kontrerasiyası yuxarı olur. Hər hansı bir qığılçımdan, hətta soyuducu relesi açılıb-bağlananda kontakt edir, qığılçım çıxır. Ya da işığı yandırıb-söndürəndə qığılçım emələ gəlir. Bu da partlayış törədir. Əger səhərə yaxın olubsa, bunlar ayılıqlar, ya çay qoymaq isteyiblər, ya da səhər yeməyi hazırlamaq isteyiblər. Buzaman da partlayış baş verib. Partlayış olanda partlayışın zərbə qüvvəsi hər kvadrat metrə 400 tona bərabər olur. Çox güclü partlayışdır. Metan yox, propan qazıdırsa, onların partlayış həddi daha aşağı qatdadır.

- *Yeni bunu təkcə insan məsuliyyətsizliyi faktoru ilə izah etmək olmaz. Ortada həm də texniki nasazlıq məsələsi var...*

- Təkcə insan məsuliyyətsizliyi deyil. Amma əksər halda insan məsuliyyətsizliyidir. Nəzarət profiliaktik işlər zəifdir, maarifləndirmə işləri yeterince deyil. İnsanlar da öz həyatlarına laqeyddirlər. Belə bir söz var ki, özünü qoruyanı Allah da qoruyur. Sən özü-

nü qorunmalısan ki, Allah da səni qorusun. Sən çayniki qazın üstünə qoyub gedib seriala baxırsansa, qazanı qazın üstündə qoyub rəfiqələrinle saatlarla söhbət edirsinə, qazın da dili-ağzı yox. Daşır töklülər qazın üstünə. Qaz sönür, dolor otağa. Sovet vaxtı mən nəzarətçi işləmişəm. Ayda bir dəfə gündə 60 mənzili yoxlayırdım. Abonentlərle kontaktımız çox ciddi idi. İnsanlar gözləyirdi ki, nəzarətçi gələcək, nəsə bir problem olsa, məni tənbeh edə bilər. Ya da başqa bir cəza növü tətbiq edə bilər. Ciddi məsuliyyət vardi. İndi 6 aydan bir bu müdaxilə olur. Hərə bir cür müdaxilə edir, öz işini də görür. Qazın təhlükəsini görmür. Hami bilir ki, elektrik naqilinə elini vursa, cərəyan adamı öldürə bilər. Amma qazı nəzarətsiz qoysan, özünə də, ətrafına da xəter vura bilər. İnsanlara bu barədə xəbərdarlıq edilməlidir. Elə insanlar var ki, dağ yerindən gəlib və bu barədə məlumatları yoxdur. Onları məlumatlandırmaq, xəbərdarlıq etmək lazımdır ki, qaz cihazlarından necə istifadə etsinlər. Gəncədə

rəhmətə gedənlər də yerli əhali deyildi, kiraye yaşayırdılar orada. Bəlkə də qazla tanışlıqları olmayıb. Amma bizim metbuatda xeyli çıxışlarımız, maarifləndirici mövqelərimiz olub ki, bunun da faydası rəqəmlərdə yer alır. Əgər 2016-ci ildə 470 nəfər qazdan zəhərlenmə ilə bağlı Toksikologiya Mərkəzinə müraciət etmişdə, 2017-ci ildə 250 nəfər müraciət edib. Yarıbayanı azalma özünü göstərib.

- *Bakı şəhərinin əhalisi dayanmadan artır. Amma qaz təchizatı sistemi tələbata uyğunlaşdırılmayıb. Bu borular yenilənməli olduğu halda, bu sahədə axsamalar var. Bəs sayaq qəzalara həm də köhnə təchizat səbəb ola biləmi?*

- Ola bilər. Bakı şəhərinin qazlaşdırılması 30-cu illərin evvəllərinə təsadüf edir. Bəzi yerlərdə 90 yaşı var qaz xətlərinin. Elə xətlər var ki, qalın asfalt xəttinin yanındadır. Onun yanından kanalizasiya, su, elektrik kabeli, cürbəcür kommunikasiyalar keçir. Onu tərpetmək qeyri-mümkündür. Bir çox küçələri qazmaq olmaz. Qaz kəməri keçən yerlərdə, zirzəmi-

lərdə detektorlar quraşdırılmalıdır. Ola bilər qaz borusu korroziyaya uğrasın, deşilsin, oradan sızma əmələ gəlsin. Kanalizasiya xətti ilə getsin çıxın zirzəmiye dolsun. Detektor olsa, bu-nu dərhal xəber verəcək.

- *Qazın təzyiqini artırmaq üçün bəzən ona əlavə maddələr də vururlar. Bu maddələrin də zəhərlənmələrə səbəb olması ilə bağlı versiyalar var.*

- Əvvəllər əhalinin 60 faizi kənd yerlərində yaşayır-dı. Amma indi əhalinin 51 faizi Bakıya köçüb, 49 faiz kənddə qalıb. Kəndli toyuq-cüçə saxlamağın mə-

- *Dəm qazından zəhərlənmə halları əsasən hamamda baş verir. O halda nə etmək lazımdır?*

- Hamamda yanın su qızdırıcılarının qaz sərfiyatı bir saatda 3 kubmetrə çatır. 1 kubmetr qazın yanması üçün 9.5 kubmetr havaya lazımdır. 3 kubmetrin yanması üçün 28 kubmetr havaya lazımdır. Qapının alında deşiklər olmalıdır ki, təmiz hava gırsın. Hava çatışmayanda yanma prosesi pozulur. Karbon monoksid yaranır ki, bu da zəhərlidir. İnsan bədəninə daxil olur, beyin toxumalarını zədələyir, insan huşunu itirir, do-

daqları göyərir. Bu, 7 dəqiqə ilə yarım saat ərzində in-sani öldürür.

- *Havalandırma sistemi olmayan hamamlarda bu hal daha çox yaşayır?*

- Bu, daha çox fərdi evlərde baş verir. Hamamı harda gəldi quraşdırırlar, kündə. Hava çatır, təbii işq mənbəyi, ventilyasiya kanalı olmur, tüstü bacası quraşdırılmışdır. Ventilyasiya kanalı elə olmalıdır ki, bir saatda 3 dəfə havanı təmizləsin. Hamamın qapısı bayırda açılmalıdır. Çünkü huşunu itirən adamı xilas etmək istəyəndə bayırda qapını açmaq lazımdır. Çox adam havalandırma kanalını bağlayır ki, qonşudan cüccü, tarakan gəlir. Bura nəzarət edən qurumları da təqsirləndirirəm. Onlar gəlib 6 aydan bir nəzarət etməlidir.

- *Evlərdə detektorların quraşdırılması da qaz zəhərlənmələrinin qarşıstı-nala bilərmi?*

- Təzə MTK-larda dövlət komissiyası detektorlar olma-yan evləri qəbul etmir. Köhnə evlər qalıb Allah ümidi-nə. Onlar xəsislik edib, 35-40 manat verib, o qurğunu almırlar. Xərici ölkələrdə insanların evin-de detektorlar var.

□ **Sevinc TELMANQİZİ,**
"Yeni Müsavat"

1989

-cu il fevralın 15-də SSRİ silahlı qüvvələrinin sonuncu birləşməsi Əfqanistani tərk edənə bayram edən ABŞ strateqlərinin ağlına gəlməzdi ki, oxşar aqibəti 30 ilən sonra özləri yaşayacaq. Bütün müqavimələr qüsurludur, amma nəticə etibarı ilə bu gün amerikalılar da sovetlərin taleyini yaşayır, yəni Əfqanistandan əlibəs dönürlər.

Əgər sovetlər Əfqanistanda 10 il (1979-1989-cu iller - K.R.) ərzində 15 mine yaxın itki vermişdə, amerikalıların itkisi yalnız mühəribənin əsas mərhələlərində, yəni 2001-2014-cü iller ərzində 2356 nəfər olub, rəsmi sənədlərə görə. Bura on minlərlə yaralı və 686 milyard dollar rəsmi büdcəni də əlavə etmək lazımdır. Üstəlik, ötən 4 ilde, yəni 2015-ci ilin 1 yanvarından başlayan "Qərarlı Dəstək" kampaniyası da can almaqda davam edir.

Oktjabrda ABŞ-in Əfqanistana müdaxiləsinin 17 ili tamam olub. İki gün əvvəl isə ABŞ Silahlı qüvvələri Birleşmiş Qərargahlı Komitəsinin sədri (baş qərargah reisi) general Cozef Danford Əfqanistandakı "Taliban" hərəkatına güclərinin çatmadığını etiraf edib.

"Halifax" Təhlükəsizlik Forumundakı çıxış zamanı baş qərargah reisi bildirib ki, "Taliban" mühəribədə uduzur. Eyni

deməşdi. Vaşinqton hələ 2010-cu ildə Talibana qalib gəlməyin mümkünüslüyü və danişqlara getmək barədə çəqiriş edib.

Çox uzaq olmayan keçmişdə ABŞ keşfiyyatı gələcək

Əfqanistana ingilislər bir də 82 il sonra - 2001-ci ildə ABŞ ordusu ilə birlikdə qayıtdılar. Ancaq ötən 17 il ərzində ABŞ və mütəffiq qüvvələri Əfqanistani tam nəzareti altına ala bilmədi. Və artıq bu gün

Daha çox hava zərbələri ve artilleriya-raket gücündən istifadə edən ruslar quru eməliyyatlarını daha çox yerli silahlılara və Suriya ordusuna buraxdı. Maraqlıdır ki, Başər Əsəd də ona qarşı savaşan qüvvələre

2006-ci ildə Livana hücum edən İsrail ordusu gözlənilmədən ciddi müqavimətlə üzləşdi. 1967-ci ildə Livan da daxil olmaqla Misir, Suriya kimi qüdrətli ərəb dövlətlərinin 6 günə darmadağın edən İsrail ordusu

"Əfqan batqaqlığı"nın növbəti qurbanı amerikalılar ola bilər

Nizami ordular partizanlar qarşısında niyə davam gətirə bilmir?

zamanda o, Əfqanistanda müharibənin hərbi yolla başa çatdırılmasının mümkün olmadığını söyleyib.

"Həzirdə Taliban döyüşlərdə qalib gəlir. Mənəcə, bunu etiraf etmək daha ədalətli olar," - deyə amerikalı general bildirib.

Yeri gəlmışkən, bunu bir il əvvəl ABŞ müdafiə naziri de-

Talibanın özəyini təşkil edəcək silahlılara hər cür dəstək verirdi. Hətta 1983-cü ildə səvəş qızığın günlərində əfqan savaş komandirləri Vaşinqtona - Ağ Eva dəvət olunur və "Oval ofisde" prezident Reyqanla görüşürler. Bu zaman iştirakçılar arasında olan Talibanın mənəvi lideri Məmməd Yunis Xalis Reyqan "saqqal saxlayıb, İslami qəbul etməyə" dəvət edir. Amerikalılar İslami qəbul eleməsələr də mücahidlərə yaxşı ittifaq qurdular və sovetlərə ağır zərbə vurdular.

Ancaq Əfqanistan ruslara "qalmadığı" kimi amerikalılar da qalmadı. Bundan 170 il əvvəl isə Əfqanistani ələ kəirmək istəyən ingilislər eyni aqibəti yaşamışdır. 170 il əvvəl 1838-ci ildə ilk dəfə ingilislər Əfqanistani işğal etməyə cəhd ediblər, amma hər dəfəsində uğursuzluğa düşər olublar. Həmin il Kabilə qədər irəliləyən ingilislər daha sonra şiddetli müqavimətə rast gələrək bütün ordularını itirirlər. 1842-ci ildə yenidən həcum edən ingilislər yenidən Kabilə qədər gələsər də, yenidən Əfqanistani tərk etmək məcburiyyətində qalırlar.

Brityalyıllar Birinci Əfqan savaşından 40 il sonra 1878-ci ildə yenidən 40 minlik ordu ilə Əfqanistana həcum edir və ölkənin Kabil şəhəri de daxil olmaqla böyük hissəsini işğal edirlər. Hətta yerli hakimiyyətə anlaşma da imzalanır. Ancaq tezliklə əşyanlar başlayır və səfərbər olan silahlı əfqanlılar bir neçə savaşda ingilis ordunu məğlub etdikdən sonra Britaniya ordusu növbəti dəfə Əfqanistani tərk etmək məcburiyyətində qalır. Ancaq daha sonra sülh anlaşması qüvvədə saxlanılır. Anlaşmaya əsasən daxili hakimiyyət əfqanlıarda olur, xarici əlaqələr isə Britaniya Krallığında.

3-cü ingilis-əfqan savaşı əfqanların ingilis koloniyası Pakistanə (o zaman Hindistan) həcum etməsi ilə başlayır. 1919-cu il mayın 3-də Britaniya Hindistanına həcum edən əfqan qüvvələrinə qarşı ingilis hökuməti 3 gün sonra Əfqanistana mühəribə elan edir. Bir neçə döyüşdən sonra əfqanlılar geri oturdulsa da, ingilis ordusu irəliləyə bilmir və avqust ayında Ravalpindi sülhü imzalanır. Ve Əfqanistani tam müstəqil olur.

etiraf edirlər ki, Talibanla səvəşdə qalib gələ bilmirlər. Amma burada məsələ heç də Taliban deyil. Ən azı son 200 ilin hərbi tarixi, yəni Napoleonun İspaniyaya həcumundan bu yana baş verən müharibələrin statistikaları göstərir ki, nizami ordular partizan qrupları ile səvəşdə qalib gələ bilmir. Napoleon ispanlara ududzu, amerikalılar vietnamlıları, sovetlər əfqanlırlara, İsrail Hizbullah'a qalib gələ bilmədi. Hətta qalib gəldikdə belə, bu, "Pirr qələbəsi" olur. Yəni məğlubiyyətə bərabər, itkili qazancından çox olan bir qələbə. İndi isə ABŞ baş qərargah reisi etiraf edir ki, Talibana qalib gələ bilmirlər.

Məsələ ondadır ki, dünyada hər ne qədər hərb elmi, silah və texnika inkişaf etse də, səvəş taleyini silahlı insanlar həll edir. Bunun ən bariz nümunəsi sonuncu Suriya savaşı oldu. ABŞ koalisiyası havadan və artilleriya ilə nə qədər güclü olsa da, hətta Raqqa, Mosul və ya Kobani kimi şəhərlərdə az qala bütün şəhəri yerlə bir et-sələr də, səvəş taleyini eli silahlı döyüşçülər həll etdi. Bu zaman isə nizami ordular daha çəvik, yaxşı hazırlaşmış və en əsasi ölməyə hazır olan insanların təşkil olunan birliklərə möglüb olur.

Maraqlıdır ki, Rusiya son Suriya kampaniyası zamanı Əfqanistandan dərs çıxmış kimi görünürdü. Ruslar aktiv eməliyyatlarda bir il iştirak etdilər və quru qüvvələrini demək olar ki, Suriyaya getirmədilər.

33 güne Beyrute gedib çıxa bilmədi. Hazırkı və yaxşı silahlanmış Hizbullah hər biri 200 nəfərdən ibarət olan 30 mobil silahlı qrupla qüdrətli İsrail ordusuna ağır zərbələr vurmüşdu. Partizanlar yenə də nizami orduyu qalib gelmişdi.

Həm Əfqanistana mühəribəsi, həm də son Yaxın Şərqi münaqışları də göstərdi ki, güclü nizami ordu ilə işğal təc-rübəsi keçmişdə qaldı. Ən son ABŞ baş qərargah reisinin etirafı da göstərir ki, xarici işlər ənənəsi artıq tarixdə qalıb.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Dıqqət! Dıqqət!!!

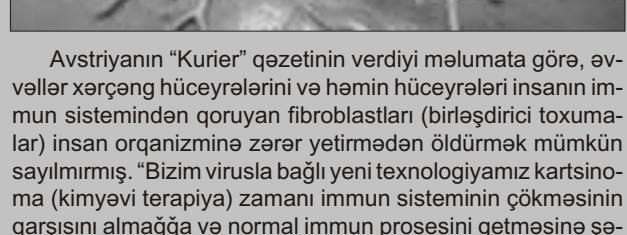
2012-ci ildən bütün beynəlxalq bal sərgilərinin qalibi - Qırğızıstanın dünya şöhrəti "Dari Tyanşana" şirkətinin balları və müalicəvi bal məhsulları geniş çeşidlə Bakıda:

- Arı südü
- Ağ bal (Atbaşı)
- Qara bal (Qreçka)
- İssık kul balı
- Espanset balı
- Karkıra balı
- Uzqen balı
- Suusamır balı
- Çayek balı
- Mumiya
- Şamı nali və s.

Dıqqətinizə çatdırırıq ki, Şirkətin məhsulları yar-marka və bazarlarda satılır. Çatdırılma pulsuzdur.

**Əlaqə telefonları: (051) 922-15-71;
(055) 300-29-91**

**Ünvan: Neftçi Qurban küçəsi 103
5 sayılı doğum evinin yaxınlığında.**

Avstriyanın "Kurier" qəzetinin verdiyi məlumatə görə, əvvəller xərcəng hüceyrələrini və həmin hüceyrələri insanın im-mun sistemindən qoruyan fibroblastları (birleşdirici toxumalar) insan organizmində zərər yetirmədən öldürmək mümkündür. "Bizim virusla bağlı yeni texnologiyamız kartisno-ma (kimyevi terapiya) zamanı immun sisteminin çökəməsini qarşısını almağğa və normal immun prosesini getməsinə şərait yaratdır", - araşdırma rehbəri Kerri Fişer qəzətə bildirib.

Əvvəller xərcəngin müalicəsində klinik araşdırılarda istifadə olunan "Enadenotucirev" virusunda alımlar təbii immun sisteminin komponentləri sayılan T-hüceyrələrinin aktivatoru ola bileyək zülal əlavə ediblər. Zülalın molekullarının bir hissəsi fibroblastlarla, o biri hissəsi isə T-hüceyrələrlə bağlanır. T-hüceyrələr isə bədnəm xassəli hüceyrələri məhv edən immun sisteminin əsas tərkib hissəsi sayılır.

"Alımlar bu terapiyanı sıçanlarda və xərcəng xəstəliyində olan şəxslər üzərində həyata keçiriblər. Əgər təhqiqatlar müvəffəqiyyətən nəticələnən, həmin metod artıq gelən ildən istifadə olunmağa başlanılaçaq", - deyə "Kurier" qəzətində xəbər verilib.

□ **Musavat.com**

"Priora" ağaca çırıldı, sürücü və sərnişin öldü

Zaqatala rayonunun Yolaylı kəndi ərazisində yol-nəqliyat hadisəsi baş verib.

DİN-dən "Trend"ə verilən məlumatə görə, noyabrin 20-də saat 22 radələrində Zaqatala rayonunun Yolaylı kəndi ərazisində rayon sakini Emin Kahayev idarə etdiyi "Priora" markalı avtomobili yolun kənarındaki ağaca vurub. Nəticədə sürücü hadisə yerində, sərnişini Amid Şabanov isə xəstəxanada ölüb.

Zaqatala RPŞ tərəfindən araştırma aparılır.

Milli komandamızın bu cür hesabla hətta Avropanın adlı-sanlı komandalarına uduzması ayıb işdir, ya da bunun bir izahı olmalıdır. Kosovo ilə Priştinadakı qarşılaşmadan yaxşı nəticə ilə qayıdacağımıza olan optimizmimə 2-ci qoldan sonra nöqtə qoydum və televizyonlu dəyişdim. Acunun kanalında maraqlı bir yarışma gedir - Masterşef Türkiye. Təsadüfden onu verirdilər və oturub ona maraqla baxdım, bir daha da oyuna qayıtmadım... Çünkü zətən birinci hissədəki oyunumuz bu qarşılaşmadan qələbə nədir, heç-heçə "iyi" gölmədiyini deyirdi. Amma yənə ümidi, yənə bu realist olmayı hərdən səytancasına üstələyən monasız optimizmə alda-naraq millidən qol gözlədim. Kosovo isə sən demə, 2-dən sonra da dayanmayıb-3, 4...

Sayıların birinde oxudum ki, divizion üzrə qrupda 1-ci yeri tutan komandalardan biri Avro-2020-nin seçmə mərhələsindən birbaşa final mərhələsinə vəsiqə qazanarsa, divizionun payına düşən 1 yer üçün mübarizəyə digər komandalar qoşula bilər.

D divizionda 2-ci yere çıxan komandalar arasında Azərbaycan yığması, 10 xal toplayan Lüksemburq və Ermənistandan sonra 3-cü pillədə qərarlaşış. Bu isə o deməkdir ki, pley-offa vəsiqə qazanan Kosovo, Gürcüstan, Makedoniya və Belarus komandalarından 3-ü Avro-2020-ye adı seçimlərdən vəsiqə qazandığı halda yığmamız vakant yeri doldurmaq üçün pley-offa yüksələcək və 2020-ci ilin mart ayında D divizionu üçün ayrılmış 1 yer uğrunda mübarizə aparaçaq. Stop... Yox, qardaş, daha bu qədər də optimizm olmaz...

***

Kosovo azarkeşlərinin Azərbaycanın himni səslənərkən təriyəsizlik etməsinin səbəbi məlumdur. Azərbaycan Kosovo'nu müstəqilliyini tanımadığı üçün bu iki ölkə arasındada heç bir rəsmi siyasi əlaqə də mövcud deyil. Amma bu təriyəsizliyi onlara bağışlamaq da olmaz. AFFA gərək rəsmi şəkildə UEFA-ya müraciət etsin, azarkeşlərə görə komandanı cəzalandırılsınlar. Bunu etmək meydandakı kim xüsusi bacarıq tələb etmirdi.

Yadında deyil, hansısa futbol mütxəssisi demişdi ki, Kosovo'nu bizimlə eyni qrupa salınması yanlışdır, çünkü onlar Azərbaycandan güclü komandadır. Kosovo bunun heqiqət olduğunu son oyunda

Tanımadığımız Kosovo, tanıdığımız milli.

təsdiqlədi. Heç şübhə etməyin ki, bu kosovolılar Azərbaycanla oyunda bu cür motivasiya ile meydana çıxmalarında həmin o siyasi motiv də var. Rusiyada keçirilən son dönya çempionatında İsvərə-Serbiya oyunundakı yaşananları yada salaq. Serblər qeləbə topunu vuran Qranit Xaka və Xerdan Şakiri vurdugu qoldan sonra "Albaniya qartalı" işarəsini göstərmişdilər. Alban kökenli olan her iki futbolçunun bu hərəkəti serb azarkeşlərin qəzəbinə səbəb olmuşdu. 2008-ci ildə Serbiyadan ayrılıraq müstəqil olan, ancaq bir çox ölkənin tanımadığı Kosovoda dünyaya göz açan Şakiri bunu, sadəcə, qol sevincində etdiyini bildirmişdi, amma buna inanın kimdir?

İndi bu kosovoluların da Azərbaycana qarşı bir hırsları şübhəsiz ki, vardi və bunu da inanın kimdir?

İndi bu kosovoluların da Azərbaycana qarşı bir hırsları şübhəsiz ki, vardi və bunu da inanın kimdir?

İfran İsmayılovun oyun-dan sonra dedikləri dikkətimi çəkdi. "Əlimizə bir də belə şans nə vaxt düşəcək, bilmirik. Amma başqa nə demək olar, nə danışa bilərəm ki? Nə cür deyirsiniz, oyun haqqında o cür də danışaq. Tapa bilmirəm ki, nə deyim, nə danışım. Nə desəm, üzrxaşlığı əvəz etmir"-deyə, o bildirib.

Qurban Qurbanov deyib ki, Priştinadakı oyundan sonra milli komandanın nəyə qadir olduğunu görüb. "Bu gün

komandamızın gücü tam bilindi" sözlerini başqa yerə yozmaq olmur. Həm də bu o deməkdir ki, biz hələ hətta bu tanınmayan (bunu xüsusi vurğulanmış üzüyimi soyudur) Kosovo ilə baş-başa oynamaq gücündə deyilik. Yenə yazıclar: bizim çempionat düzəlməsə, heç nə düzəlməyəcək, uşaq futbolu, nə bilim böyük adamların böyük pullara herisliyi və sair və ilaxır. Büyyük pulların dövr etdiyi futbol cameyində daxili intriqalar da var ki, bunu biz bilmirik, ya da bılıb danışmırıq, daha doğrusu, qarışmırıq. Bəlkə kimlərsə ehtiyat edir ki, Qurban Qurbanov millide uğur qazansa, günlərin birində onun futbol təşkilatının rəhbərliyinə də keçməsinə teklif edilər... Bu səbəbdən millide irəliləyiş bəzi dairələrə sərf etmir və sair iddialar və nehayetdə heç nə... Yeri gelmişkən, Qurban qardaşımızın milliyyə dəvet ediləndə bu qərarı ikiəlli dəstəkləyənlərin ML turnirinin sonunda bir əlinin endiyini görmək də üzücü oludur...

***

Milletlər Liqası bir təcrübə kimi millimizin işinə yaradı, burası dəqiqdir. Turnir kimi gələcəkdə perspektivi görünür, guya indi növbəti mərhələyə çıxan gürcülər, Belaruslər ya da elə bu özünü bəyənmiş kosovolılar Avropa çempionatına vəsiqə qazandı, qaldıq biz yana-yana... Yenə də elə guya ki, bir az qabağa getseydi, bizi "Avro-2020"yə buraxacaqdırlar. GÜCÜMÜZ o güc deyil. Sadəcə, növbəti mərhələyə vəsiqə qazananları təbrik edərək, yolumuza davam etməmiz lazım. Necə? Bunu futbolun başbilənləri deyəcək...

Cünki 2020-ci ildə keçiriləcək Avropa çempionatının seçmə mərhələsinin bütün səbətlərinin tərkibi artıq müəyyənmiş. AVRO-2020-in seçmə mərhələsinin püşkatması dekabrın 2-si İrlandiyən paytaxtı Dublində keçiriləcək. Komandalar 5-i 6, 5-i 5 iştirakçıdan ibarət 10 qrupa bölünəcək.

Azərbaycan 5-ci səbətdədir. Burada Makedoniya, Kosovo, Belarus, Lüksemburq, Ermənistən, Azərbaycan, Qazaxıstan, Moldaviya, Cəbəlli-Tariq, Farer adaları yer alır.

Yeni hələ hər şey qarşıda-dir...

Optimizmin bu qədəri?
□ Nazim SABIROĞLU,
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 249 (7138) 22 noyabr 2018

Oğlu beyin əməliyyatı keçirdi, atası belə dəstək oldu

Beyin əməliyyatı keçirən oğlunun "canavar kimi hiss edirəm" sözlərinə çox təsirlənən ata ona dəstək olmaq üçün oğlunun əməliyyat izinin şəklində başına tatuirovka vurdurub. "Daily Mail" də yayımlanan xəbərə görə, bir ata beyin əməliyyatı keçirən oğluna sevgisini və dəstəyini göstərmek üçün bu üsuldan istifadə edib. Ötən il Qabriel Marshall adlı 8 yaşındaki uşaqın beynində bədxassəli işsə rast gəlinib. Əməliyyatla şış bütöv halda götürülməsə də Qabrielin müalicəsi 9 ay önce yekunlaşdırılıb və uşaqın durumunda hər hansı dəyişiklik olmayıb. Qabrielin atası Joş isə düşünürdü ki, oğlunun başındakı əməliyyat izi onun özünə inamına pis təsir edir. Xüsusən də oğlunun o tatuirovka ilə özünü canavar kimi hiss etdiyini deməsi 28 yaşlı atasını sarsılmışdı.

Oğlunun normal hiss etməsini təmin etmək istəyən Coş başına məhz bu şəkildə tatuirovka vurdurub: "Əgər insanlar gözlərini diriyib baxacaqlarsa, ikimizə birdən baxsunlar" deyib. Bir təskilatın "Ən yaxşı keçəl ata" yarışmasına qatılan Coşun fədakarlığı böyük rezonans doğurub. Coş təkcə bu müsabiqədə qalib olmadı, eyni zamanda oğlu ilə yarışmada çəkdirdiyi şəkil internetdə yayıldı.

Əgər uşaq iki dil bilirsə...

Alimlər müəyyən ediblər ki, iki dil bilən uşaqlar dünyani fərqli şekilde qarayırlar. Bele uşaqlar bir çox stereotiplərdən əzaqdırlar və mümkün qədər çox şey öyrənmək istəyirlər. Kanadanın Konkordiya Universitetinin mütəxəssisləri 5 və 6 yaşlı uşaqlar arasında eksperiment keçiriblər. Araşdırma müxtəlif ölkələrdən olan 48 uşaq iştirak edib. Onların bəziləri yalnız bir dildə danışdıqları halda digərləri iki dil biliblər. Araşdırmanı aparan alimlər uşaqlara müxtəlif suallar veriblər. Məlum olub ki, uşaq yaşlarından fərqli dillər öyrənməkə uşaqlarda müəyyən

baxışlar formalıdır. Onların həyat haqqında düşüncələri sağlam olur, dünyani bir dil

bilən uşaqlardan daha yüksək seviyyədə qəbul edir və anlayırlar.

Hamile olmayan qadınları aborta göndəribilər

Meksikada bir klinika hamile olmayan qadınları abort edir. Klinika, sadəcə, pul qazanmaq üçün qadınları aldadıb, əməliyyata sahər. Ölkənin paytaxtı Mexico City-dəki bəzi klinikalar daha once də bənzəri görünməmiş bir səhiyyə dələduzluğuna imza atıb. Hamilelik şübhəsi ilə gələn qadınlara ultrason prosesi tətbiq edən klinikalar hamile olmayan qadınları saxta nəticələrlə aborta yönəldiriblər.

2007-ci ildən bəri ölkədə abort sərbəstdir. Abort prosedurasının məbləği təxminən 250 dollar cıvarındadır. Bu klinikalara baş çəkən qadınlara qan və ya idrar testi həyata keçirilmədiyi halda, hamile olduğu və düşük riski daşıdları üçün aborta gönderildikləri məlum olub.

Hədəsi araşdırın Buzzfeed müxbirlərə baş çəkdikləri üç xəstəxanadan da yanlış diaqnoz verilib və körpələrini abort etmek lazımi bildirilib. Xəstələrə eyni zamanda ultrason kağızları da verilmeyib. Jurnalistlərin baş çəkdiyi 12 klinikadan 6-da qadınlar lazımsız yere aborta yönləndiriliblər. Bu da ölkə miqyasında böyük qalmaqla səbəb olub.

Depressiya ana bətnindəki uşaqın beyin inkişafına pis təsir edir

Kanadannan Kalqari Universitetinin alimləri araşdırımlar zamanı aşkar ediblər ki, hamilelik zamanı depressiya uşaqın beyinin inkişafına çox ciddi ziyan vurur. Xarici KIV-in məlumatına görə, araşdırımlar göstərib ki, güclü depressiyada olan anaların uşaqlarında beyin qabığının qalınlığı azalır. Beyinin bu hissəsi mürəkkəb aqlı proseslərinə və davranışa cavabdeh olduğuna görə gelecekde belə uşaqlarda müxtəlif davranış pozulmaları və təhsil zamanı problemlərin əmələ gəlmesi riski artmış olur.

Alimlər qadının hamilelik zamanı sakit və rahat şəraitdə olmadığını, streslərə məruz qalmamığını göləcək uşaqın sağlamlığı üçün çox vacib hesab edirlər.

QOÇ - "Həmişə haqlıyam". Ki mi dəhşətli və qərəzli fikirlərdən əl çəkin. Əks təqdirdə, hər şeydən məhrum ola bilərsiniz. (22 noyabr) **Səbühi Rəhimli**

BÜĞA - Tale imtahanlarından birini vermek üçün bu gün qarşınıza çıxan hər bir hadisəyə imanla yanaşın. Nəzərə alın ki, Böyük Yaradandan gizli heç nə yoxdur. Doğmalarına baş çəkin.

ƏKİZLƏR - Nəcə vaxtdan bəri mövcud olan pulla bağlı sixintilərinə nəhayət ki, aradan qalxmaga başlayacaq. Bu işə həmişə olduğu kimi ovqatınızın yüksəlməsinə stimul verəcək.

XƏRÇƏNG - Lazımsız əlaqələrə son qoymağı bacarsanız, ulduzlar sizə xoş bir gün bəxş edəcək. Enerjinizi yalnız xeyrəxah işlərin həllinə və maliyyəyə yönəldin. Yuxusuzluğa qarşı əncam çekin.

ŞİR - Astroloji göstəricilər naharəqədəki vaxtı adı işlərə həsr etməyi məsləhət görür. Bütün görüşlərdə ehtiyatlı olun. Sonrakı müddətdə işə fəaliyyətdə müəyyən uğurlarınız mümkündür.

QIZ - Gündün ümumi mənzərəsi normal olsada, bəzi səhvərdən yaxa qurtarmağa çalışın, ələlxüsəs da münasibətlərdə. Dəqiq olmayan məsələlərə yekun münasibət bildirməyin. Gəlir də mümkündür.

TƏRƏZİ - Yaşamağın çox çətin olduğu indiki vaxtda "körpüləri yandırmaq" sizə yaramaz. Ən azı xoş geləcəyiniz üçün bunu etməməlisiniz. Davranışda səmimi, sağlamlığınızda ehtiyatlı olun.

ƏQRƏB - Əgər əsas gücü ünsiyyətin mülayimləşdirilməsinə yönəltəniz, ulduzlar sizə sevindirəcək. Hətta maddi durumuñuz da qənaətbəxş hala gələ bilər. Bu gün yaxın səfərə çıxməq olar.

OXATAN - Bürcünüzdəki müsbət kosmik fon ümumi işlərinizdə xeyli irəliləyiş yaradacaq. Həm fəaliyyətdə, həm də münasibətlərdə sevinəcəksiniz. İstənilən yeni teklife razılıq verin.

ÖGLAQ - Gündün birinci yarısında əsəblərinizi qorumağı bacarın ki, Göy qübbəsinin sürprizləri sizdən yan keçməsin. İnsanlara əşa kimi deyil, Tanrıının yaratdığı ali varlıq kimi baxın.

SUTÖKƏN - Dəyişkən iqlimlə mübarizədə əzmkar olun ki, qarşida duran perspektivlərə yetişəsiniz. Öz təklif və əmrlərinizlə müsahibələrinizin işini çətinləşdirməyin. Gecəni öz evinizdə keçirin.

BALIQLAR - Ulduzlar bu gün əsas ixtiyarı öz əlinizə verəcək. Bu işə gözlənilən hadisələrin nəticəsini qərarlarınızdan asılı edəcək. Hər şey müvafiq olsa, nahardan sonra ovqatınız yüksələcək.

Unutmayın, Tanrı uledüllərdən daha yüksəkdə durur!

Oturaq həyat tərzinə aludə olan xalq

Alimlər müəyyən ediblər ki, oturaq həyat tərzini ərzi insanları ölümə aparır. İl ərzində planetimizin əhalisinin 4%-i uzunmüddəli oturaq həyat tərzinə görə dünyasını dəyişir. San-Paulo Universitetindən olan Braziliya alimləri gün ərzində 3 saatdan çox oturmağın sağlamlıq üçün çox ziyanlı olduğunu müəyyən ediblər. 10 il ərzində davam edən irimiqaylı araşdırımlar nəticəsində alımlara məlum olub ki, Yer kürəsi əhalisinin 60%-i gün ərzində 3 saatdan çox oturaq şəraitde olur. Bu orta göstərici 4,7 saat təşkil edir. Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, dünyada en az oturan əhalisi Meksika, Myanma və Butanda yaşayır. Vaxtının əksəriyyətini stol arxasında keçirənlərin en çoxu isə Livan, Niderland və Danimarka sakinləridir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmışdır.
Müəlliflər redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı Şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-cı mahalla ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elşad MƏMMƏDLİ

Lisenziya N: B 114
SAYI: 5.100